

# PARK BRAKKENSTEIN

Herstel park Brakkenstein  
*Gemeente Nijmegen*

## Herstel Park Brakkenstein

project nr: 16.017  
datum: september 2022

### Opdrachtgever:

Gemeente Nijmegen  
Afdeling Stadsbeheer  
Thijs Oude Nijhuis  
Adres: Postbus 9105  
6500 HG Nijmegen

### Betrokken personen gemeente:

Thijs Oude Nijhuis - Projectleider  
Jan Gerard Schot - Technische Uitwerking  
Willy Arends - Projectleider  
Jan Schalkwijk - Extern Projectleider  
Arjen van Kempen - Extern Projectleider  
Mayke Haaksman - Cultuurhistorie/ Archeologie  
Leon Klaassen - Ecoloog

### Landschapsarchitect:

Evelien De Mey BNT  
Adres: Blokstraat 21  
3513 VK Utrecht  
0642968844  
www.eveliendemey.nl

### ism Groen Erfgoed Specialist:

Groen Erfgoed Nu  
Drs. Mariska de Boer  
www.groenerfgoed.nu

### Bepantingsontwerp:

Frederike van Mierlo - Horti Verde

### Foto's:

Mariska de Boer  
Evelien De Mey  
Copijn tuin- en landschapsarchitecten



# PARK BRAKKENSTEIN

Herstel park Brakkenstein  
Gemeente Nijmegen

# INHOUD

## 1. INLEIDING

- 1.1 Aanleiding
- 1.2 Vraagstelling
- 1.3 Leeswijzer
- 1.4 Laatste monumentale landgoed op de stuwwal van Nijmegen
- 1.5 Beleid

## 2. TUINHISTORIE:

- 2.1.1 Veranderingen in de periode tot 1900
- 2.1.2 Veranderingen in de periode van 1900 tot 1940
- 2.1.3 Veranderingen in de periode van 1941 tot 2017
- 2.1.4 Analyse historische gelaagdheid
- 2.2 Tuin historische waardering van Brakkenstein

## 3. HUIDIGE SITUATIE

- 3.1 Inleiding
- 3.2 Huidig programma en gebruik
- 3.3 Routing
- 3.4 Ruimtelijke Analyse
- 3.5 Materialen en Objecten
  - 3.5.1 Paden
  - 3.5.2 Parkmeubilair
  - 3.5.3 Hekwerk en Poorten
  - 3.5.4 Monumenten
- 3.6 Inventarisatie en Analyse ontwikkeling van de beplanting
- 3.7 Huidig beplantingsbeeld

## 4. VISIE EN OPGAVE

- 4.1 Toekomstvisie
- 4.2 Ontwerp opgave

## 5. DEFINITIEF ONTWERP

- 5.1 Hoofddoel visie:
- 5.2 Doelen en maatregelen lanen
- 5.3 Beplantingsplan
- 5.4 Paden en halfverharding
- 5.5 Laantegels
- 5.6 Meubilair
- 5.7 Hekwerk en Poorten
- 5.8 Hardlooprouten
- 5.9 Kunstobjecten

## 1. INLEIDING

Park Brakkenstein is gelegen aan de zuidzijde van de stad Nijmegen in de wijk Heijendaal. Het Park ligt tussen het universiteitsterrein Heijendaal en een gebied met sportparken (De Driehuizen). In het park ligt de voormalige botanische tuin van de universiteit. De villa van de voormalige buitenplaats huisvest een restaurant. Park Brakkenstein wordt intensief gebruikt door bewoners uit naastliggende wijk Heijendaal en Nijmegen Zuid, wandelaars en medewerkers van de botanische tuin en door bezoekers van het restaurant en koetshuis. Ook worden er evenementen georganiseerd zoals de jaarlijkse Marikenloop en het Music Meeting.

### 1.1 Aanleiding

In 2009 is er voor Park Brakkenstein een aanvraag voor Subsidie Instandhouding Monumenten (SIM) opgesteld. Aan de hand hiervan is er de vraag gekomen van afdeling beheer gemeente Nijmegen voor een beplantingstechnisch onderhoudsplan. Hieruit is de vraag ontstaan een integraal plan te ontwikkelen zodat park Brakkenstein een duurzaam park wordt in gebruik en beheer.

### 1.2 Vraagstelling

EDM is gevraagd een visiedocument op te stellen met concrete ontwerp oplossingen voor het herstel van park Brakkenstein. Deze is geschikt voor het beheer van het park te structureren en het gebruik van de parkinrichting te ordenen. Dit betekent dat het een integrale visie is (niet alleen beplanting) gericht op de toekomst van het park. De vraag richt zich op Park Brakkenstein, dit is tevens de werkgrens van de opgave. Vanwege de voorgeschiedenis als landgoed richt het onderzoek en ontwerp zich soms op een gebied groter dan de parkgrens.

### 1.3 Leeswijzer

Achtereenvolgens komt aan de orde:

- tuinhistorisch onderzoek met waardestelling
- inventarisatie en analyse van de huidige situatie
- ontwikkelingsvisie
- overzicht ontwerp opgaven
- schetsontwerp
- definitief ontwerp

### 1.4 Laatste monumentale landgoed op de stuwwal van Nijmegen

Nijmegen is gelegen op een Stuwwal en is ontstaan aan de rivier de Waal. Het ontstaan van de stad het huidige stadscentrum, kleinere dorpskernen met agrarisch, gebied hing sterk samen met de natuurlijke ondergrond. Droge voeten om te wonen, rijke agrarische grond om op te boeren en de rivier voor transport. In het buitengebied ontstonden enkele landgoederen. Park Brakkenstein heeft inmiddels zeldzaamheidswaarde gekregen, omdat het het enige vrij gaaf bewaard gebleven landgoed op de stuwwal van Nijmegen betreft.

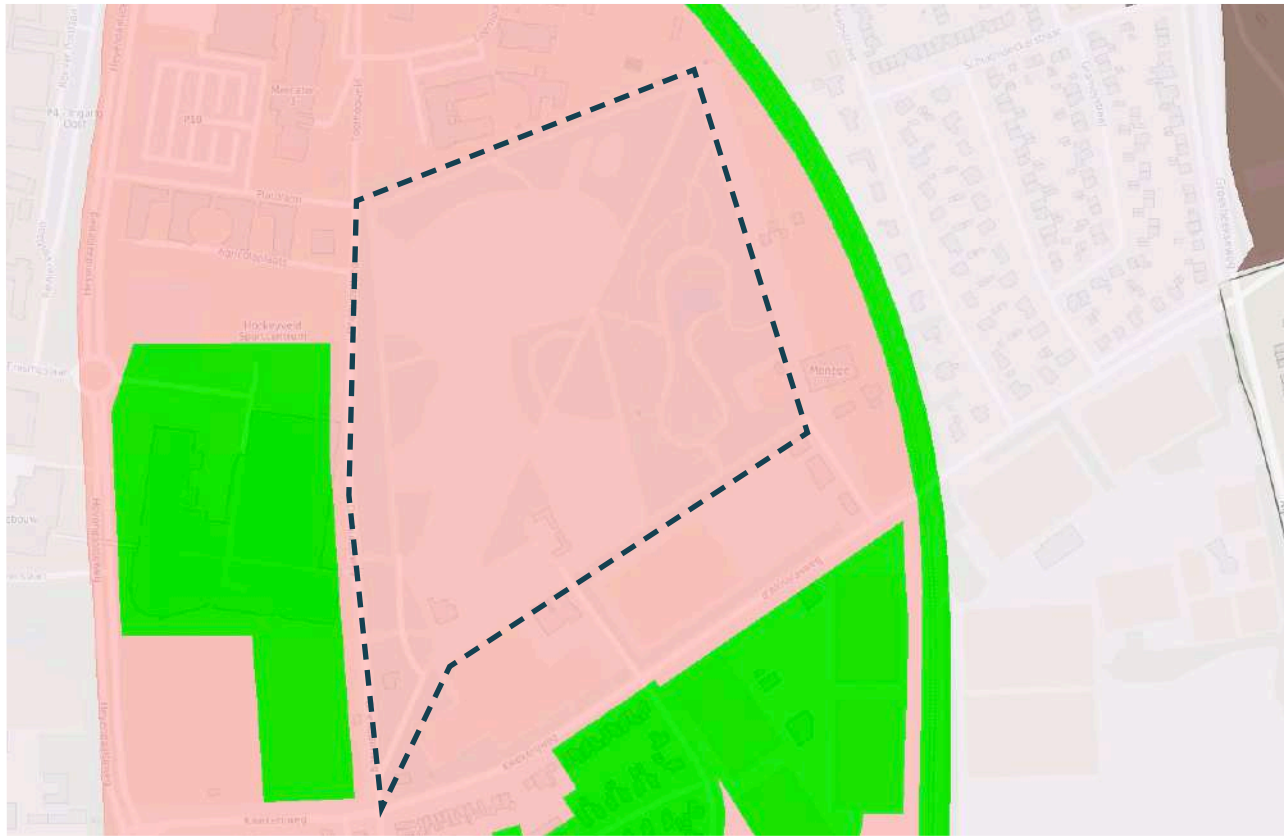


Ligging tov nijmegen

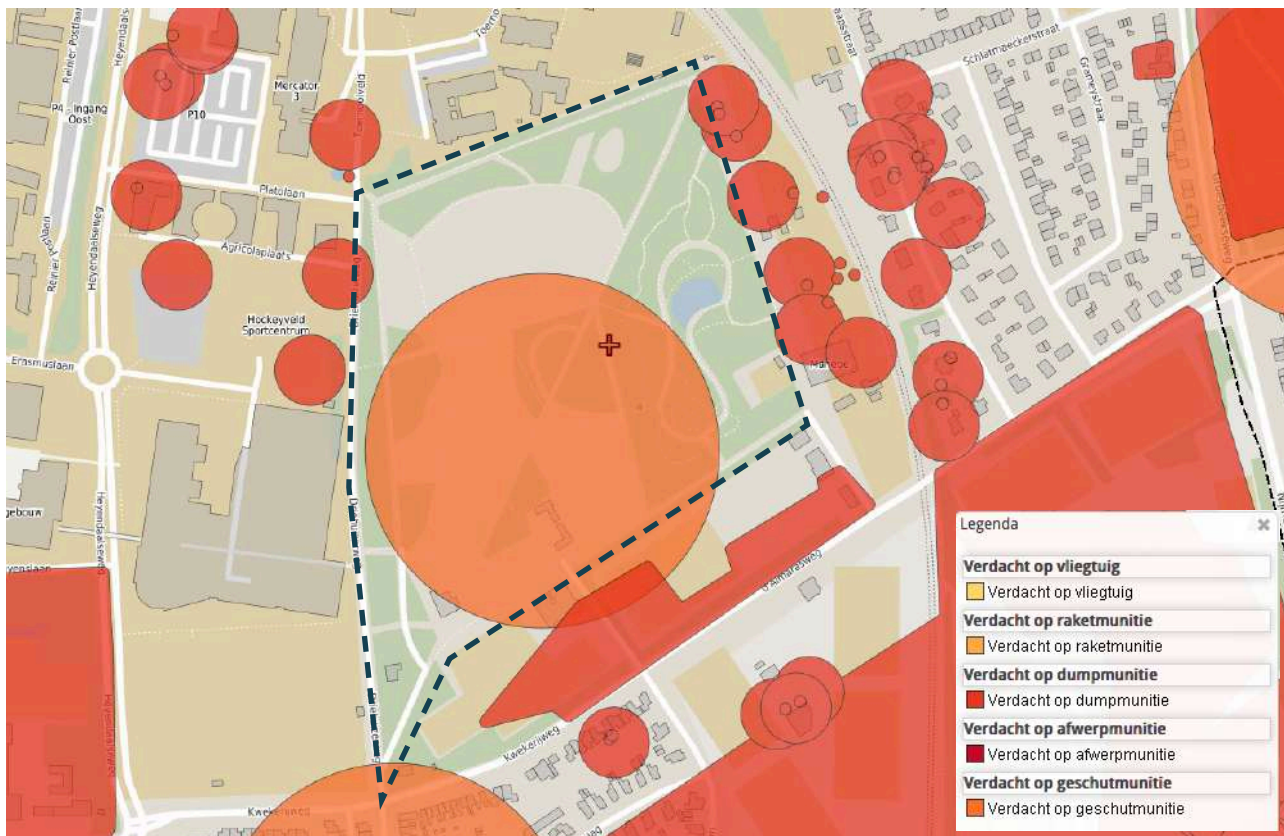


Vogelvlucht park Brakkenstein (Bing Maps)





Archeologische beleidskaart, bron: [www.kaart.nijmegen/historie/](http://www.kaart.nijmegen/historie/), 2017



Mogelijke vindplaats Explosieven, bron: [www.kaart.nijmegen/milieu/](http://www.kaart.nijmegen/milieu/), 2017

## 1.5 Beleid

In het ruimtelijk beleid van de gemeente Nijmegen is Park Brakkenstein omschreven als waardevol park met een betekenis voor alle bewoners van Nijmegen. In deze paragraaf worden de belangrijkste beleidsaspecten benoemd die relevant zijn voor dit herstelplan.

### Archeologie

Hier gaat het over de trefkans op archeologische vondsten in Park Brakkenstein. De waarde van Park Brakkenstein is 2 op de schaal van 4. Het zou kunnen dat onder Brakkenstein een tracé van de Romeinse weg van Mook naar Cuijk ligt. Dat betekent dat maatregelen getroffen moeten worden bij ingrepen aan een oppervlak groter dan 100 m<sup>2</sup>.

### Explosieven

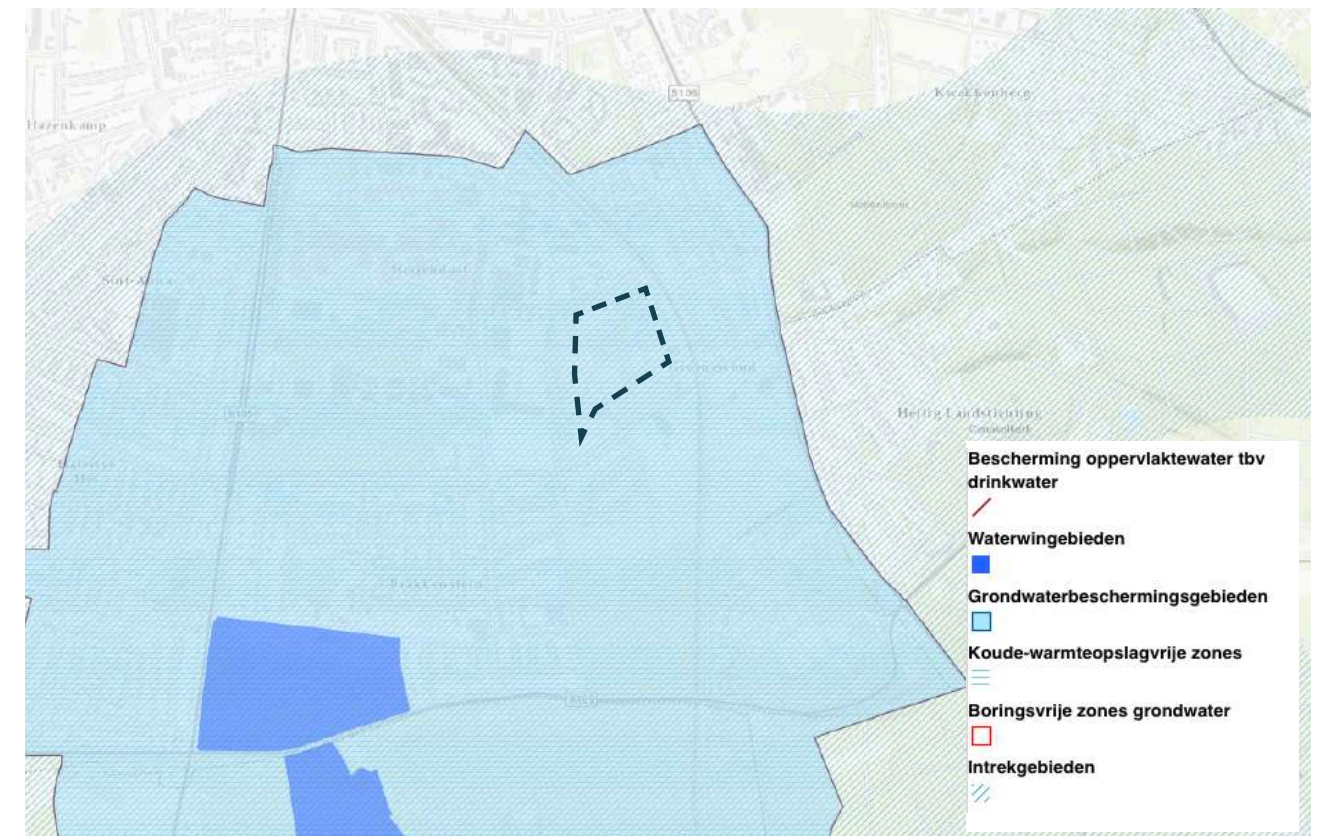
Met een oranje stip is de locatie aangegeven verdacht van raketmunitie. De rode stippen aan de randen van park Brakkenstein betreffen locaties verdacht op dumpmunitie.

### Waterbeschermingsgebied

Park Brakkenstein is gelegen in het waterbeschermingsgebied van Heumensoord en Muntberg. Dit betekent dat er beperkingen zijn in het gebied ten aanzien van het bodemgebruik en eventueel bijhorende bodemvervuiling. Voor het wingebied wordt momenteel een gebiedsdossier opgesteld. Hierin worden maatregelen bekendgemaakt ten behoeve van het beschermen van het drinkwater.

### Bestemmingsplan

In het Bestemmingsplan staat Park Brakkenstein omschreven als groen. Horeca en Gemengd zijn aangegeven voor de Villa, het Schelpenhuisje, het Koetshuis en de Tuinmanswoning. Het parkeren is aangegeven op de huidige parkeerplaats en in de oprijlaan.



Beleidsgrondgebied drinkwaterwinning bron: [atlas.gelderland.nl](http://atlas.gelderland.nl), website provincie Gelderland

## **2. TUINHISTORIE**



## 2. TUINHISTORIE

### 2.1.1 Veranderingen in de periode tot 1900

In 1654 werd 'Brackesteyn' voor het eerst vermeld als eigendom van stadsrentmeester Gysbert van Mulecom. Daarna werd de familie Rappard eigenaar. Bernard Rappard kreeg in 1717 toestemming voor de aanleg van een laan, een weg en een aarden wal. Enkele jaren later werd een sterrenbos op het landgoed aangelegd, waarschijnlijk ten behoeve van de jacht. De Hottingerkaart uit 1773-1794 geeft een mooi beeld van dit sterrenbos (fig. 1). Acht paden kwamen in het midden bijeen en op dit midden werd een boom cirkel weergegeven. Het huis lag op een eigen perceel met twee diagonale paden. Ten westen van Brakkenstein lag een pad. Langs de noord, oost en zuidzijde lagen geen wegen.

In 1803 werden Johannes Quack en vervolgens zijn schoonzoon en kleinzoon Johan Tulleken eigenaar. De eerste kadastrale kaart, gemaakt tussen 1811 en 1832, gaf een vereenvoudigd sterrenbos weer (fig. 2). Alle paden werden beschreven als 'hakhout als uitweg'

en de bosvakken als 'hakhout'. Het huis lag ongeveer in het verlengde van het centrale pad. Rond het huis lag een tuin, een moestuin en ten noorden van de tuin lag een boomgaard. In advertenties in 1840 en 1841 werd geschreven over een 'aangenamen wandeling met hoog opgaande zware beuken, ipen, linden, dennen en larix-boomen, alsmede welig groeiend en rente gevend eiken hakhout'. In 1850 lagen rond heel Brakkenstein paden (fig. 3). De kleinzoon van Quack liet in 1865 de huidige villa bouwen. De dichte bosvakken van Brakkenstein vormden het decor waar de wit gepleisterde villa tegenaan stond. Vermoedelijk bouwde hij ten westen van de villa ook een neo-gothische kapel en koetshuis met stal, die later opgingen in het huidige Schelpenhuisje. In dezelfde periode kreeg Brakkenstein laanbomen langs alle paden (fig. 4). In 1880 had de landschapsstijl haar intrede gedaan in de vorm van slingerende paden door de bosvakken, begeleidt door opgaande bomen (fig. 5).

### Omgeving

Brakkenstein maakte samen met Heyendaal en de Kenterberg onderdeel uit van een zone met landgoederen. Deze landgoederen waren bosgebieden met daar omheen voornamelijk bouwlanden. Langs de oostzijde van Brakkenstein werd tussen 1863 – 1873 de spoorlijn (Nijmegen – Kleef) aangelegd.



fig 1. 1783 Hottingerkaart



fig 2. 1811-1832 Kadastrale kaart



fig 3. 1850 Nettekening



fig 4. 1870 Topografische kaart

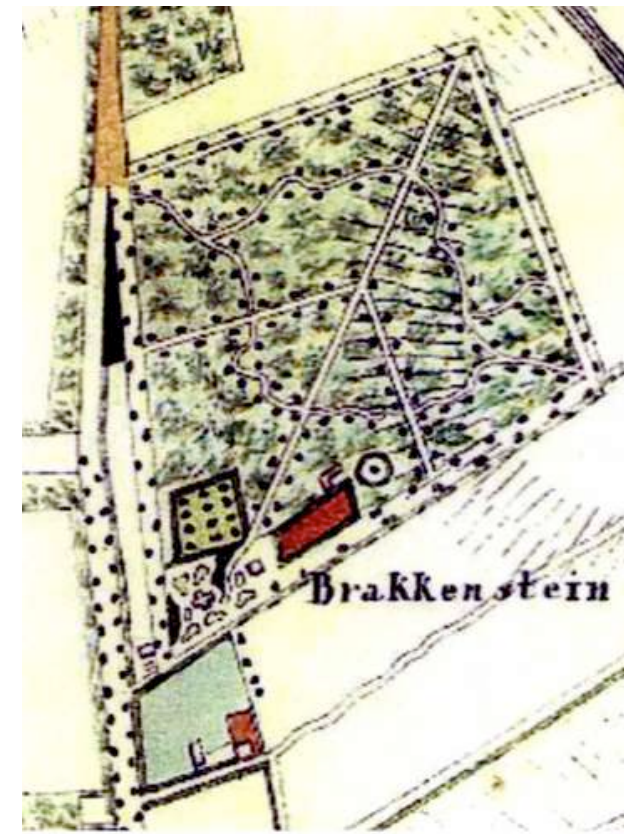


fig 5. 1890 Kaart van Toonen





Fig. 6 1930-1932 Topografische kaart



Fig. 7 1938-1942 1e Bosstatistiek



Fig. 9 Ongedateerde foto van de villa met kuipplanten aan de voorzijde

## 2.1.2 Veranderingen in de periode van 1900 tot 1940

Brakkesteijn was vanaf 1903 in bezit van Rudolf baron van Hövell tot Westerfliet. Hij verkocht Brakkesteijn in 1915 aan Victor Jurgens, een neef van de margarine fabrikant Frans Jurgens. Jurgens hield van paarden en liet in 1916 een nieuwe stalhouderij op Brakkesteijn bouwen naar ontwerp van A. Jacot. Voor de stalhouderij lag richting de villa een recht breed pad met aan weerszijde perken met haagjes en vormgesnoeide wintergroene bomen (fig. 10 en 11). Naast de villa kwam een waterput. De hoofdingang en noordwestelijke ingang kregen nieuwe toegangshekken. Naast de hoofdingang kwam een tuinmanswoning en in het bos werd een vogelbad gemetseld.

Victor Jurgens verhuurd rond 1930-1932 Brakkesteijn aan zijn neef Toon Jurgens. Samuel Voorhoeve kreeg opdracht voor een herinrichting van Brakkesteijn. Het gesloten hakhoutbos van Brakkesteijn kreeg open ruimtes met solitaire bomen, boomgroepen en zichtlijnen (fig. 6). Hierdoor ontstond voor het eerst een visuele relatie tussen de parkaanleg en villa, doordat men vanaf de voor- en achterzijde van de villa het park kon inkijken. Voor de wandelaar kreeg het park van Brakkesteijn doorkijkjes die kenmerkend zijn voor de parkontwerpen van Voorhoeve. De laan parallel aan de Driehuizerweg werd vervangen door een pad met een lichte kromming. Zo komen drie paden direct achter de villa bij elkaar in de vorm van een ganzenvoet (fig. 6).

Het koetshuis annex kapelletje ten zuidwesten van de villa werd in 1928 een kinderspeelplaats, waarvan de buitenmuren met schelpen werden bekleed. In 1938 bestonden de bospercelen uit hakhout. De lanen waren

veelal beplant met beuk, behalve het noordelijke deel van de centrale laan. Dit deel bestond uit naaldbomen (de donkergroene laan in fig. 7). Volgens de 1e Bosstatistiek waren de op tekening gestreepte beukenlanen eenzijdig beplant en ouder dan 40 jaar (fig. 7). De lanen die weergegeven werden met een doorgetrokken streep waren tweezijdig beplant en ook ouder dan 40 jaar.

### Omgeving

In de directe omgeving van Brakkesteijn veranderde de inrichting van het landschap nauwelijks. Vanuit de villa bleef het uitzicht naar de bouwlanden ten zuidoosten van de villa behouden (fig. 6 en 11).



Fig. 10. +/-1916 Foto van Vicky Jurgens



Fig. 11. +/-1916 Foto van een Jurgens te paard





Fig. 11. 1949 Luchtfoto van Brakkenstein.



Fig. 12. 1965 Een ruime cirkel van beuken in het veld.



Fig. 13. 1974 Luchtfoto met in het rechter deel de Hortus.



Fig. 14 2009 Luchtfoto met diverse paardenbakken.

### 2.1.3 Veranderingen in de periode van 1941 tot 2017

Van 1941 tot 1966 vestigde zich de kliniek voor neurologie van het Canisius-Wilhelminazieken in de villa en het Schelpenhuisje. Op de luchtfoto uit 1949 zijn diverse veranderingen zichtbaar (fig. 11). Langs twee lanen is de oude enkelzijdige beplanting vervangen door tweezijdige jonge laanbeplanting. Langs het pad tussen de stalhouderij en de villa lagen gazons met aan de zuidzijde een cirkelvormig object, waarschijnlijk een longeercirkel voor de paarden. Ten noorden van de stalhouderij lag ook een longeercirkel. Voor de villa stonden boomgroepen met daar tussendoor een zichtlijn naar het zuidoosten. Langs de westzijde van de hoofdtoegangsweg was een bosvak met daarin het Schelpenhuisje. Aan de oostzijde van het hoofdtoegangspad was een grasveld met boomgroepen (fig. 11). Net ten noorden van de villa werd een rand van coniferen aangeplant. De laan parallel aan de Driehuizerweg is op de luchtfoto uit 1949 alleen nog traceerbaar ter hoogte van de villa. In de zuidoosthoek van het park was er vermoedelijk een moestuin of kwekerij. In de open parkdelen stonden solitaire bomen en boomgroepen. (fig. 11)

De hoofdtoegangsweg werd in 1965 geflankeerd door rijen coniferen en bloemrijke perken (fig. 15). Achter en naast de witte villa stonden hoge loofbomen (fig. 15). De boomweide ten zuiden van de villa werd vervangen door een complex met tennisvelden. Waarschijnlijk werd het hakhout tussen 1960 en 1970 vervangen door loofbomen en douglassparren. Op de foto van figuur 12 is zichtbaar dat de boomgroep in het noorden



Fig. 15. 1965 Foto van de hoofdtoegangsweg

van het park bestond uit twee halve cirkels van beuken. Ten tijde van de luchtfoto van 14 liep een lijnvormige structuur van zuidwest naar noordoost door deze boomgroep heen.

Na 1966 kwam Brakkenstein in eigendom van de gemeente Nijmegen en werd het landgoed openbaar toegankelijk. Vanaf 1967 kreeg de villa van Brakkenstein een horecabestemming. De parkaanleg rond de villa werd vereenvoudigd en met de aanleg van de parkeerplaats (fig. 16). Tussen 1969 en 1971 liet de Katholieke Universiteit in de zuidoosthoek van Brakkenstein een botanische tuin aanleggen, de huidige hortus. De rest van het park werd regelmatig gebruikt voor paardentrainingen en –evenementen.

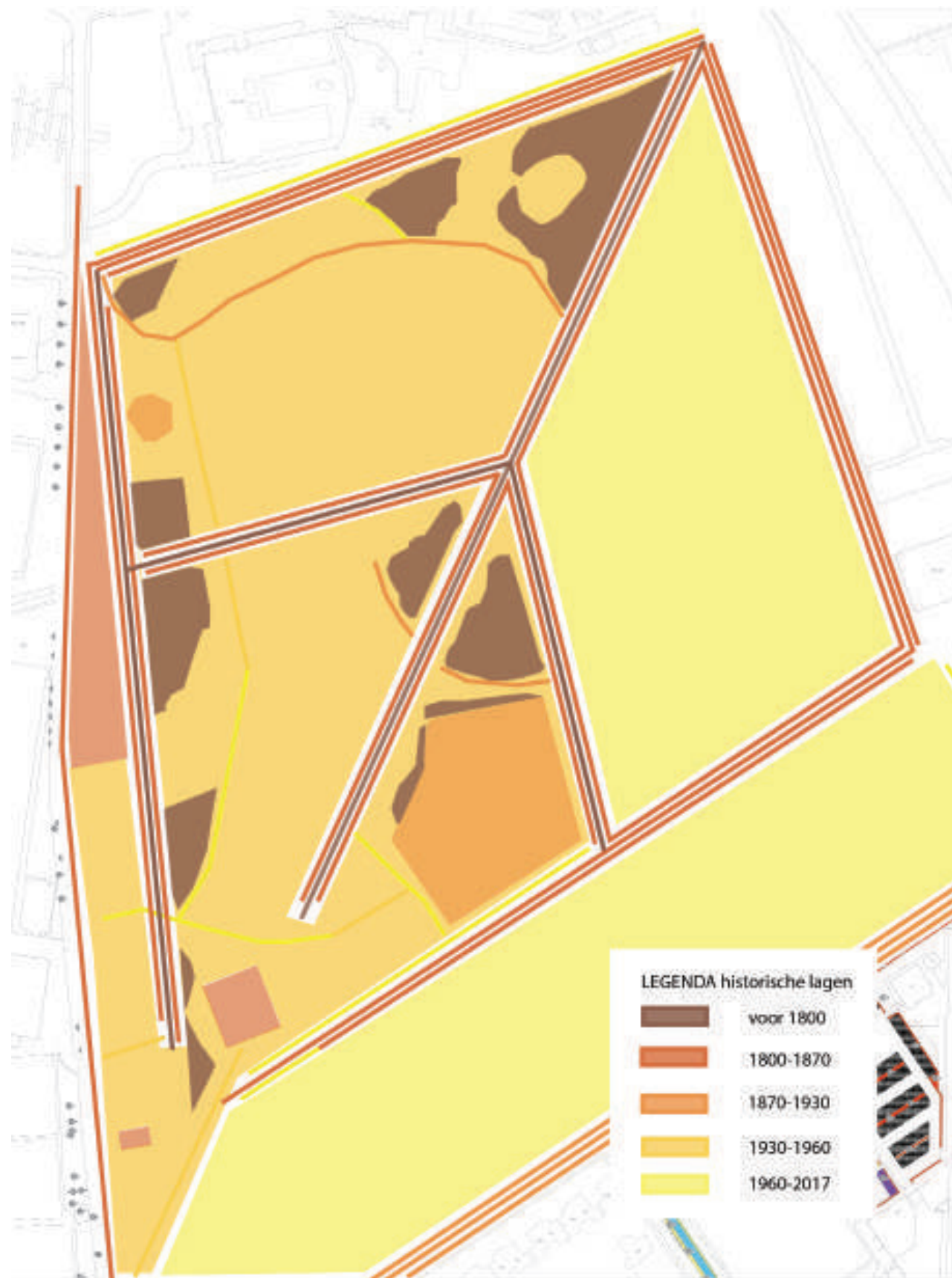
#### Omgeving

In de jaren zestig en zeventig ontstond ten noorden en ten westen van Brakkenstein de campus van de universiteit van Nijmegen (fig. 13 en 14). Ten zuiden en zuidwesten werd Brakkenstein omsloten door sportvelden (fig. 13 en 14).



Fig. 16. 1971 Foto van de villa en een deel van het





Historische tijdslagen Park Brakkenstein



Kaart met de Tuinhistorische waarden van Brakkenstein

## 2.2 Tuin historische waardering van Brakkenstein

Historische gelaagdheid van park Brakkenstein

Het huidige park Brakkenstein is geleidelijk ontstaan en veranderd. De diagonale paden en de gesloten bosvakken zijn het oudst. Alhoewel de inrichting van de bosvakken rond 1970 is omgevormd van een hakhoutbos in een gemengd bos. In de 19e eeuw kregen de paden laanbomen en kwamen nieuwe lanen langs de buitenkant van het park. Rond 1930 werd een deel van de bosvakken geroid, waardoor er meer open ruimtes ontstonden. Solitaire bomen en boomgroepen versterken de daardoor ontstane zichtlijnen. Het oostelijke deel van het park werd rond 1970 heringericht als hortus.

### Hoge monumentenwaarde hebben (blauw):

- Het park als geheel;
  - vanwege haar ouderdom en historische gelaagdheid.
  - vanwege de gaaf bewaarde historische structuren.
  - vanwege het behoud van het landgoed-ensemble van de diverse bouwwerken en de aanleg.
  - omdat het in de gemeente Nijmegen de enige gaaf behouden buitenplaats is.
  - omdat de veranderingen in de parkinrichting representatief zijn voor de ontwikkelingen op voormalige landgoederen in de regio.
- De rechte paden en lanen vanwege hun gaafheid en ouderdom, als structuren van het voormalige sterrenbos;
- De clusters van sierlijke naaldbomen/coniferen vanwege hun beeldbepalende karakter.

De tuinhistorische van het park worden voornamelijk bepaald door:

- Zeldzaamheid;
- Gaafheid;
- Ouderdom;
- Functie;
- Bijzondere gebeurtenissen.

Definities van de tuinhistorische waarden conform de Richtlijnen Tuinhistorisch Onderzoek :

- Hoge tuinhistorische waarden, van cruciaal belang voor de structuur en/of de betekenis van de aanleg;
- Positieve tuinhistorische waarden, van belang voor de structuur en/of de betekenis van de aanleg;
- Indifferente/bepaalde tuinhistorische waarden, van relatief weinig belang voor de structuur en/of de betekenis van de aanleg.

### Positieve monumentenwaarde hebben (groen):

- De open-dichtstructuur van de parkaanleg in de landschapsstijl met zichtlijnen en doorkijkjes.
- De boomgroepen en solitaire bijzondere bomen vanwege hun ouderdom en esthetische functie in de parkaanleg.
- Slingerpaden in de bosvakken en open parkdelen.

### Bepaalde monumentenwaarde hebben (geel):

- De beplantingssoorten van de bosvakken van wege recente aanplant die zeer algemeen en eigentijds is.
- De parkeerplaats bij de villa, vanwege de verstoring van de entree, de parkrand en het laanbeeld.

### **3. HUIDIGE SITUATIE**



## 3. HUIDIGE SITUATIE



Huidige situatie

### 3.1 Inleiding

Park Brakkenstein is een minder bekend park in Nijmegen dan het Goffertpark. Maar in de directe omgeving daarentegen erg geliefd. De bezoekers wandelen, laten hun honden uit, lopen hard en genieten van de zon. Een paar keer per jaar vinden in het park ook evenementen plaats. Het park ligt vlakbij het terrein van de Universiteit en de woonwijk Heijendaal wat het park een goede plek geeft voor ontspanning.

Ten behoeve van het onderzoek zijn een reeks interviews gehouden met betrokken partijen. Bij het spreken van verschillende partijen heerst een algemeen tevreden gevoel. Gebruikers zijn blij met het groene besloten karakter van het park. Het is een fijne plek om te ontsnappen aan de stadse drukte. Met de open ruimte in het park is er een afwisseling tussen paden in de schaduw en de in zon.

### 3.2 Huidig programma en gebruik

Het programma en het functioneel gebruik is geïnventariseerd met een locatiebezoek en de interviews. In de komende paragrafen wordt het gebruik van het park geanalyseerd en worden knelpunten en wensen benoemd. Die de basis vormen voor de ontwerpogave. De hoofdlijnen van het resultaat van de analyse zijn weergegeven in afbeelding pagina 26.

#### Gebruikswaarde

Park Brakkenstein ligt aan de rand van Nijmegen en tussen de Radboud Universiteit en het spoor. Rond het voormalige vrij liggende landgoed zijn allerlei vrijetijdsfuncties komen liggen. Aan de zuid zijde ligt een woonwijk en de overige randen zijn vrijwel allemaal eigendom van de Universiteit. In de zuidelijke rand van Park Brakkenstein zijn sportvoorzieningen aangelegd en in de zuidoosthoek van het park is een hortus en een theetuin. Al deze partijen maken gebruik of zijn betrokken bij het park. Naast deze vaste functies worden er meerdere keren per jaar evenementen in het

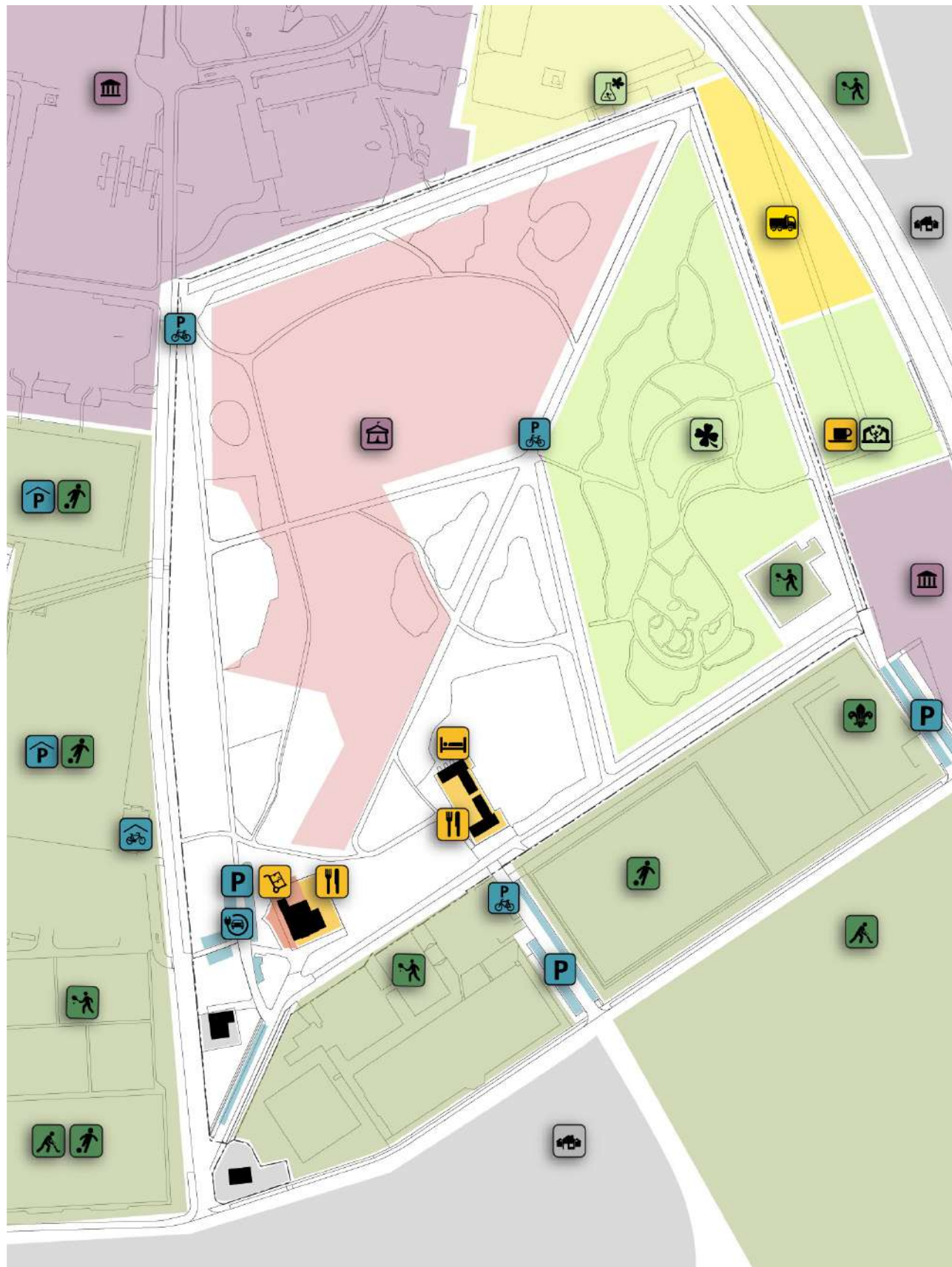
park georganiseerd. Deze vinden plaats op de open ruimten van het park.

#### Gebouwen

De functies, horeca, locatieverhuur en kleinschalige overnachtingen, van de huidige gebouwen (Villa en Koetshuis) past goed in het park. Daarbij horen voorzieningen zoals goede bereikbaarheid en parkeerplaatsen maar ook bevoorrading en ruimte voor de terrassen. Deze zijn niet van oorsprong onderdeel geweest van het park en zijn in de tijd ontwikkeld en inmiddels onderdeel van het park.

Het schelpenhuisje wordt bewoond. De eigenaar heeft echter rondom het Schelpenhuisje weinig buitenruimte. De theetuin ligt dan wel buiten het park maar is verbonden met de hortus in het park. Met een primitief gebouwtje en een tent wordt hier het personeel en de bezoekers verwelkomt. De ambitie is hier een nieuw gebouw te plaatsen. De stichting heeft al een stedenbouwkundige schets laten maken.





huidig programma en gebruik

### Parkeren

Het is mogelijk in het park te parkeren met de auto naast de Villa. Ook kan men parkeren bij de Oostelijke entree naast de scouting, bij de voetbal en in de betaalde parkeergarage van de universiteit. Parkeren in de woonwijk is ook mogelijk, maar niet wenselijk. Het piekgebruik van de parkeerplaatsen valt samen met het gebruik van de omliggende voorzieningen. Zowel de voetbal, de horeca als de theetuin zijn het meest bezocht in het weekend. Daardoor is er moeilijk dubbel gebruik te maken van de parkeerplaatsen in de weekenden.

Hier zijn ongeveer 35 parkeerplaatsen. Dit is geen vast aantal aangezien er geen markering voor parkeervakken aanwezig is en de auto's tussen de bomen moeten parkeren. Dit ziet er erg rommelig uit. Duidelijk is zichtbaar dat er adhoc verschillende stukken plantvak zijn veranderd in parkeervakken. Er is één oplaadpunt voor een elektrische auto. Vanwege de piekmomenten bij de horeca van restaurant Beau in het weekend is er in het bestemmingsplan parkeer ruimte toegewezen op de oprijlaan van het landgoed. Het zou tijdelijk zijn tot er nieuwe parkeerplaatsen zijn gerealiseerd maar waar is

nog onbekend. Dit geeft geen wenselijk beeld. *De parkeerplaats is een duidelijke ontwerp opgave; gestructureerd, verzorgd, eenduidig, met zorg voor de laanbomen.*

### Fietsparkeren

Bij de verschillende entrees van het park zijn fietsklemmen te vinden. Deze plekken zien er onverzorgd uit en worden weinig gebruikt. Bij de hoofdentree aan de zuidzijde van het park zijn echter geen fietsparkeerplaatsen te vinden. Fietsen worden hier op parkeerplaatsen of voor de villa geplaatst. *Het fietsparkeren herzien in het park; gestructureerd, verzorgd, eenduidig, eenheid met parkmeubilair*

### Overig

Ook de hortus en de naast gelegen tennisbanen zijn in het park komen liggen. De hortus is qua beplanting, gebruik en bereikbaar goed verbonden met het park en is hiermee een passende functie. De twee kleine tennisbanen zijn minder verbonden met het park en liggen als een blinde vlek in een hoek van het park. Aan de zuidzijde van het park zijn sportvoorzieningen en scoutingterrein.

Legenda				
parkeren	woonwijk	tuin	hortus (universiteit)	
	campus (universiteit)		bloementuin (universiteit)	
	evenementenlocatie (gemeente)		proeftuin (universiteit)	
	overdekt parkeren (universiteit)		scouting (gemeente)	
	overdekte fietsenstalling (universiteit)		sport	sportvelden hockey
	fietsenstalling			sportvelden tennis
	parkeerplaats	sportvelden voetbal		
	oplaadpunt	opslag (universiteit)		
	horeca	theetuin (universiteit)		
		restaurant/ feestlocatie		
gastenverblijf				
bevoorrading				





Routing en materialisatie

### 3.3 Routing

#### Wandelaar

Het park wordt goed gebruikt zowel door de omwonenden als de gebruikers van de universiteit. Hoofdzakelijk worden er rondjes gewandeld in het park, met de hond of tijdens de lunch. Met het uitgebreide paden stelsel leent het park zich hier uitstekend voor. Het park is onderdeel van de Nijmeegse Ommetjes en er zijn wensen voor een Beweegroute.

#### Fiets

Fietser maken zelden gebruik van het park. Echter een enkeling gebruikt het park als sluiproute en fietst dwars over het grote grasveld. Dit ook omdat de entrees van het park enkel langs de Driehuizerweg en d'Almarasweg liggen en de gehele noord en westzijde geen entrees of doorgaande routing kent.

#### Auto

De ruimte voor de auto is beperkt. Er een mogelijkheid tot aan de villa te rijden en parkeren. Autogebruik in

het park is dan ook niet gewenst. Bezoekers van de theetuin parkeren soms in de oostelijke laan. Het gaat om een paar auto's en dit wordt tot op heden gedoogd. Dit is slecht voor de groeiomstandigheden van de laanbomen.

*Het advies zou hier zijn dat er niet meer wordt gedoogd.*

#### Vrachtverkeer en evenementen

In verband met de evenementen en de horeca moet er incidenteel een grotere vrachtwagen het park in kunnen. Daarvoor worden de twee hoofdentrees gebruikt. Ook voor de calamiteiten moet een doorgang mogelijk zijn via de twee entrees.

#### Entrees

De entrees sluiten niet aan op de aanliggende doorgaande wandel en fietsroutes. De ingang aan de noordzijde is door de aanleg van het station Heyendaal belangrijker geworden dan voorheen maar heeft nog niet deze verzorgde en functionele uitstraling. In aansluiting op het terrein van de Radboud Universiteit is er een nieuwe entree gemaakt. De aansluiting met de scheefgeplaatste poort ten opzichte van de laan is niet fraai.



Toegang parkeerplaats park aan westzijde



Nieuwe entree driehuizerweg uit lood ivm boom

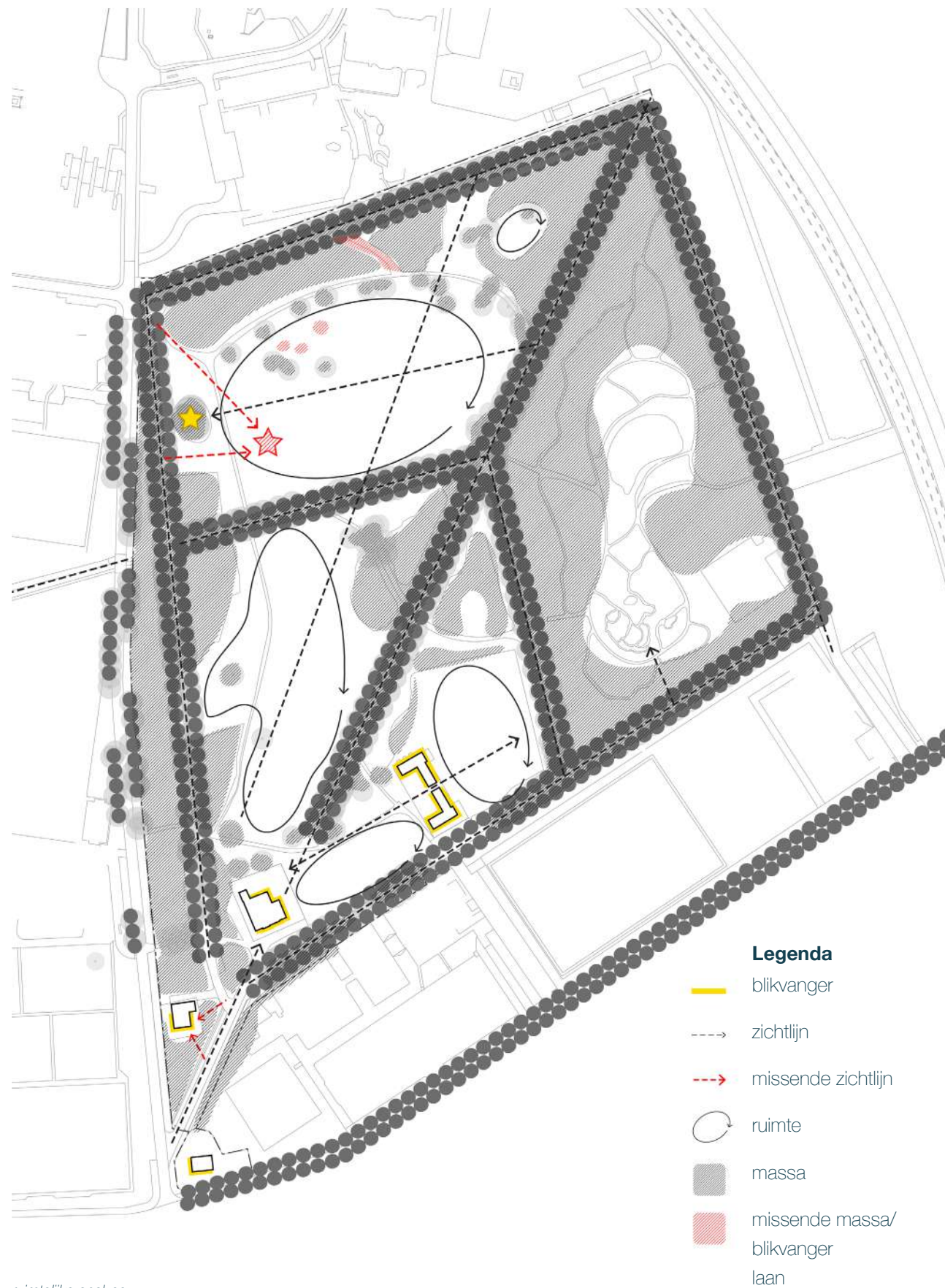


Oprijlaan richting villa



Olifantenpad door fietsers





ruimtelijke analyse

### 3.4 Ruimtelijke analyse

De samenhang tussen de gebouwen, bouwsels en het groen zijn wat betreft ontwerp, situering en gebruik van groot belang voor park Brakkenstein. Het gaat om onderlinge ruimtelijke en functionele samenhang en (zicht) relaties.

#### Lanen

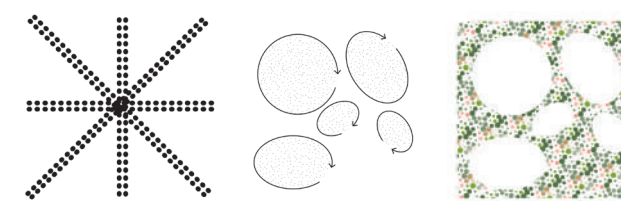
De lanen zijn de oudste laag van het park. Dit is de belangrijkste drager voor de ruimtelijke structuur van Park Brakkenstein. De plek waar de lanen kruisen is soms moeilijk te herkennen. Bij afwegingen voor ontwerp of beheer zou de ruimte voor deze lanen altijd op de eerste plaats moeten komen staan.

#### Ruimtelijke structuur S. Voorhoeve

De huidige ruimtelijke structuur is ontstaan door het ontwerp van S. Voorhoeve met plantvakken, open weiden en zichtlijnen. In de ruimtelijke opbouw hebben geen grote veranderingen plaatsgevonden. Mogelijk sommige plaatsen wat vervaagd. Het ligt voor de hand deze ruimtelijke structuur te behouden en waar nodig herstellen en versterken.

#### Plantvakken en plantassortiment

De dichte randen van het park maken het park besloten. De zichtlijnen in het park zijn naar het binnengebied gericht volgens het ontwerp van S. Voorhoeve. Er moet een sterk idee voor deze plekken worden gevormd, zodat dit geen 'vieze' bosjes worden. In het park zijn plantvakken met holten ontstaan en zijn er ongewenste doorzichten ontstaan. Het beplantingsassortiment bestaande uit voornamelijk bomen is ruimtelijk niet altijd het juiste. Hier en daar zouden de vakken moeten worden aangevuld of herzien qua beplanting zodat het doorzicht verdwijnt.



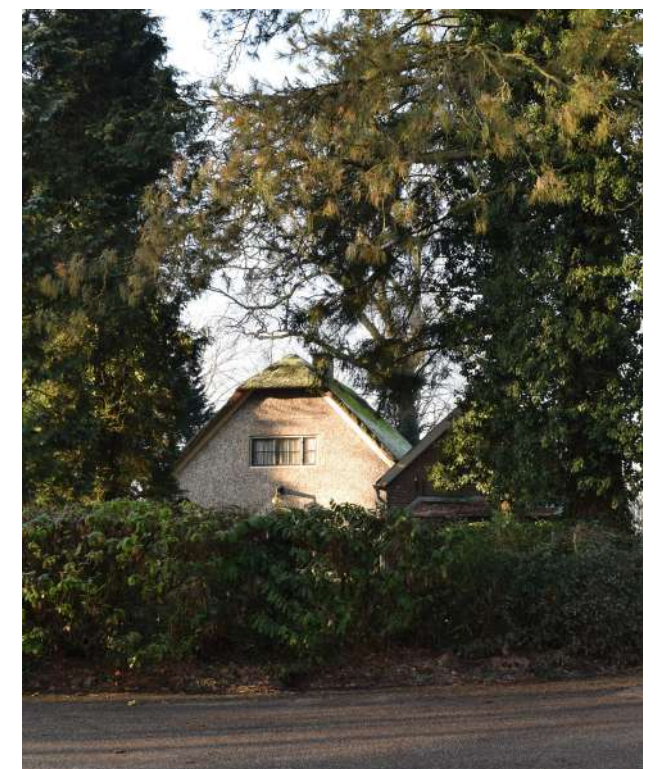
Lanen Ruimtelijke indeling Beplanting

#### Bijzonder elementen

Het schelpenhuisje is een bijzonder object, het was vroeger een teken van weelde pronkstuk. De zichtbaarheid van het huisje is daarbij belangrijk en laat nu te wensen over. Het vrijzetten van dit Rijksmonument is hier een opgave voor het herstel van het park.

De rommelige parkeeropzet en de bevoorrading van de alzijdige fraaie villa (BEAU) is een doorn in het oog. Samen met het schelpenhuisje ligt hier een ontwerpogave voor het gehele entreegebied aan de zuidzijde van het park.

De bomen cirkel die als belangrijke blikvanger in het midden van het open veld lag is nog niet zo lang geleden verdwenen. Deze zou eenvoudig kunnen worden herplant.



Schelpenhuisje verdekt achter beplanting





**Legenda**

- asfalt
- zandpad met grind
- halfverharding
- olifantenpad

bestaande verharding

**3.5 Materialisatie en Objecten**

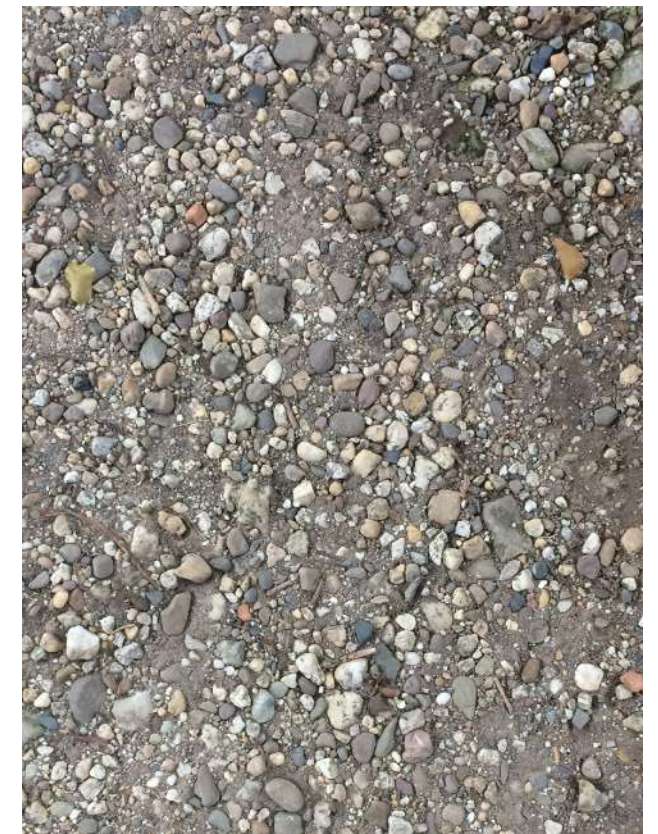
**3.5.1 Paden**

Paden in het park zijn voornamelijk onverhard. Vermoed wordt dat er overal een grind heeft gelegen, maar dat is niet zichtbaar. Inmiddels hebben er verschillende reparaties van paden plaatsgevonden en zijn hier en daar paden nu met een lichtkleurige grindfractie verhard. Ook de fractie varieert. De uitbater van de villa en koetshuis gaf aan dat hier regelmatig mensen over de grotere kiezels uitglijden of struikelen.

Bij de hoofdentree is asfalt toegepast, rond het koetshuis ligt grind, de parkeerplaats is weer onverhard en tussen de lindes liggen weer lapjes asfalt. *Er moet een duidelijke keuzes worden gemaakt over de verharding/ al dan niet van de paden. Zo ontstaat er meer rust en eenduidigheid in het park.*

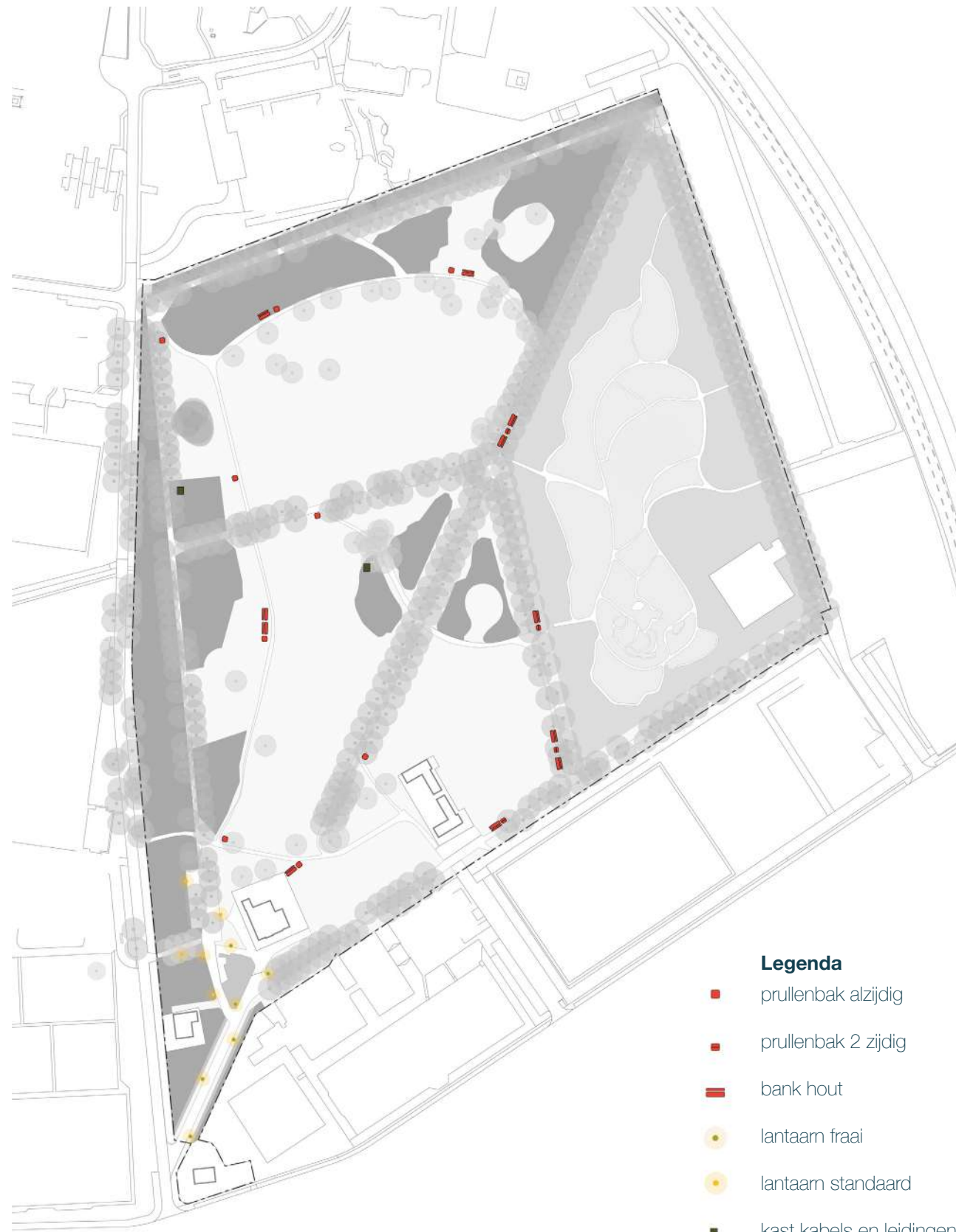


asfalt oprijlaan



onverharde paden met grof grind





**Legenda**

- prullenbak alzijdig
- prullenbak 2 zijdig
- ▬ bank hout
- lantaarn fraai
- lantaarn standaard
- kast kabels en leidingen

bestaand parkmeubilair

**3.4.2 Parkmeubilair**

**Afvalbakken**

De inrichting van Park Brakkenstein is in zijn geheel een ingetogen met beplanting, verhardingen en banken. De afvalbakken springen echter in het oog door de kleur, formaat en de gekozen positie.

**Banken**

Zo uitgesproken als de afvalbakken zijn, zo ingetogen zijn de banken. Het gaat om banken met betonnen poten en houten planken. Het is een gangbaar model wat in heel Nederland wordt toegepast. *Advies zou zijn een samenhangend meubilair kiezen voor het park passen bij de uitstraling van het voormalige landgoed.*

**Verlichting**

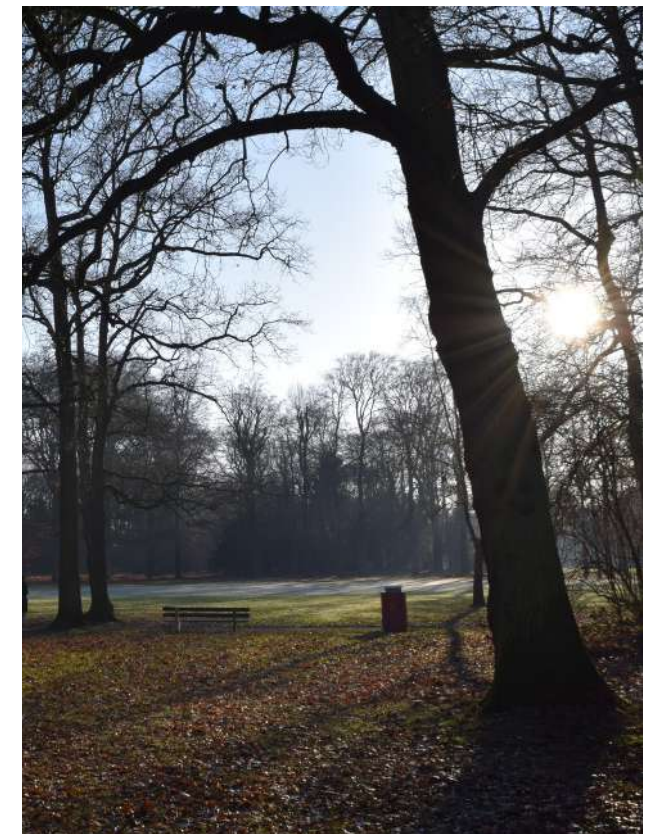
In het park is alles donker alleen nabij de villa en de parkeerplaats is verlichting aanwezig. Hier zijn verschillende type lichtmasten te vinden, groene klassieke lantaarns en een grijs standaard model. Vermoedelijk is deze situatie in de loop van de tijd ontstaan en is er nooit een verlichtingsplan opgesteld. *Het opstellen van een verlichtingsplan mee nemen bij het ontwerp van de ruimte rond de villa.*

**Kabels en Leidingen**

In het park zijn voorzieningen getroffen voor de evenementen die er jaarlijks plaatsvinden. Dit betreft water, riolering, elektra en data. Grote groene kasten zijn geplaatst als aansluitpunt. De voorzieningen liggen verspreid door het park. *Advies zou zijn deze voorzieningen in de toekomst meer te bundelen.*

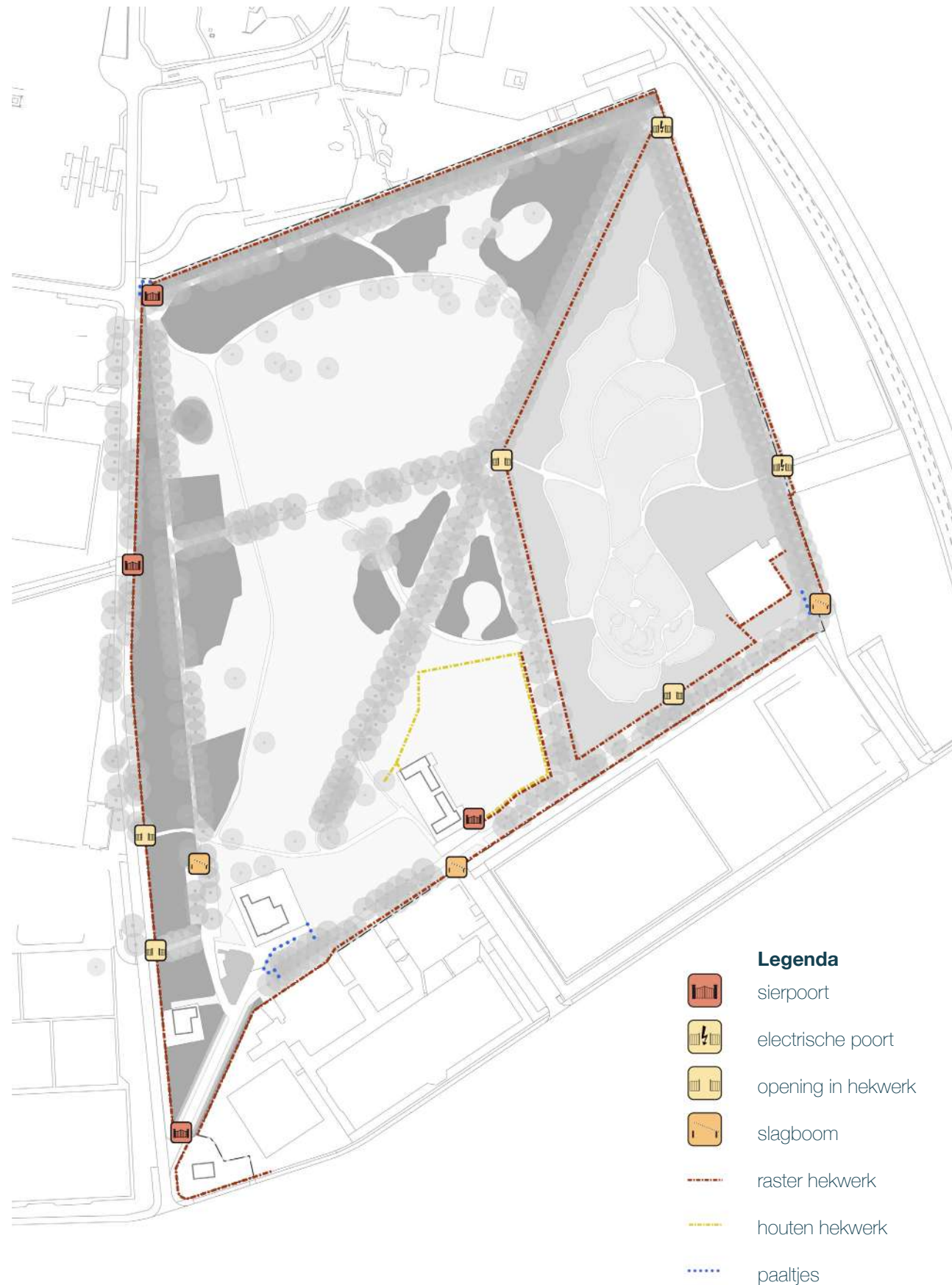


ensemble bank met opvallende prullenbak



prullenbak en bank in zichtlijn





bestaande hekwerk en poorten

### 3.4.3 Hekwerk en Poorten

#### Hekwerken

In het park zijn veel hekken aanwezig in verschillende soorten. Rondom wordt de begrenzing gevormd door gaashekwerk met prikkeldraad en omdat aan de noord en oostelijke rand beplanting ontbreekt of is weggehaald springen deze lelijke hekken in het oog. Daarnaast zijn in het park nog hekken aanwezig, vooral de scheiding met het terrein van de Hortus springt in het oog. Er is besloten dit hekwerk te behouden.

Bij het intensieve gebruik van het park tijdens evenementen worden er extra hekken geplaatst ter bescherming van de beplanting in het park

#### Poorten

Brakkenstein heeft verschillende entrees en er is een verschil in hiërarchie. De poort met hekwerk in de zuidelijkste punt vormt de hoofdentree van het park. De overige toegangen zijn ontstaan in de tijd samen met het ontstaan van de omliggende voorzieningen. Zo zijn er tegen het sluisverkeer slagbomen en elektronische hekken geplaatst. Ook hier gaven bijna alle geïnterviewde partijen aan dat deze niet langer wenselijk zijn of veel fraaier mogen zijn.

*De hekken en entrees kunnen een meer passende uitstraling van het voormalige landgoed. En er moet worden gekeken waar hekken en poorten noodzakelijk zijn met een passende inrichtingsvoorstel.*



hekwerk met poort parkeerplaats park aan westzijde



hekwerk noordzijde

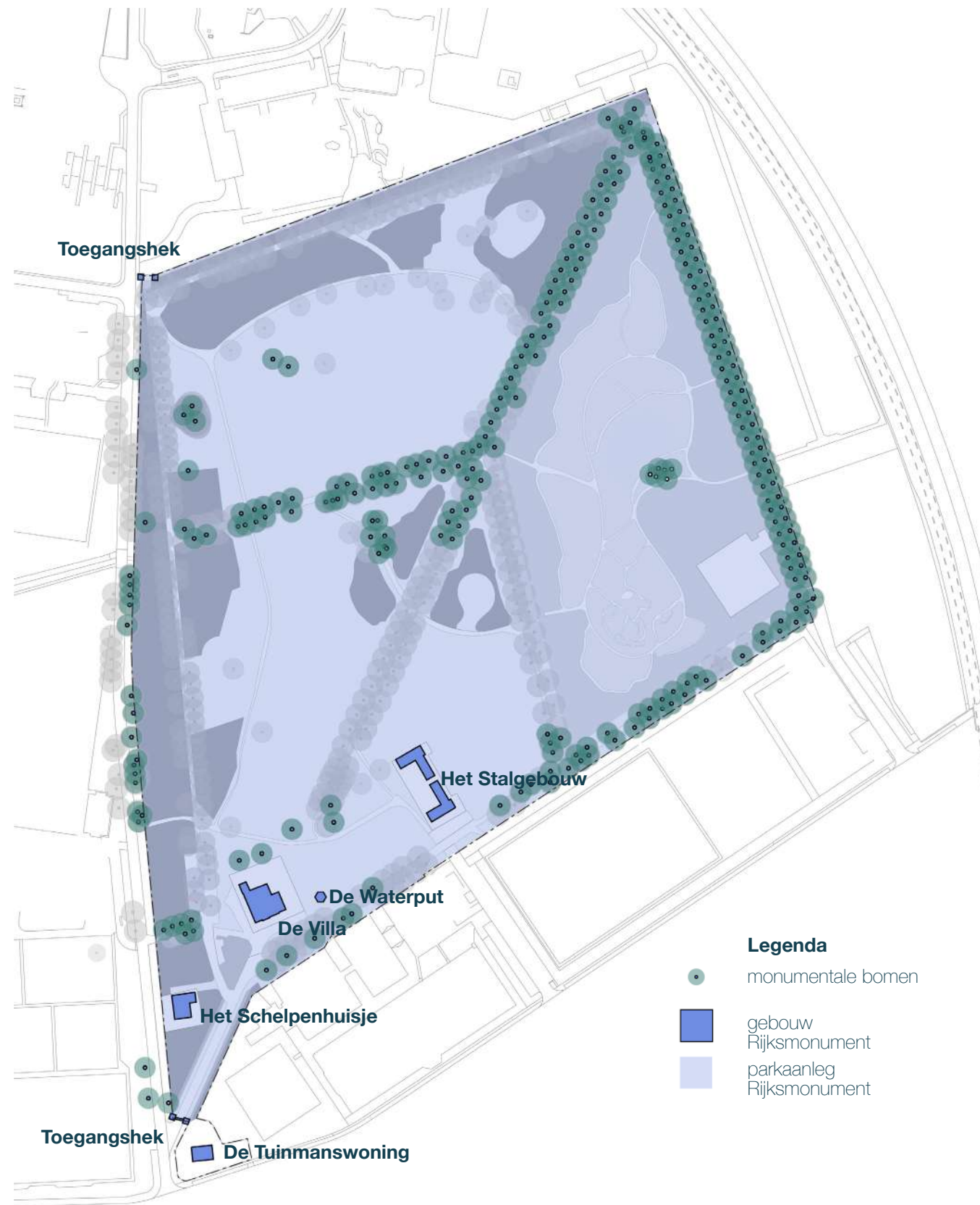


hekwerk met toegangspoortjes rond de Hortus



parkentree poort noordzijde





huidige rijksmonumenten en monumentale bomen

### 3.5.4 Monumenten

Specifiek zijn de onderdelen met een monumentale status. In de planvorming krijgen ze speciale aandacht en worden hier specifiek benoemd.

#### Rijksmonument

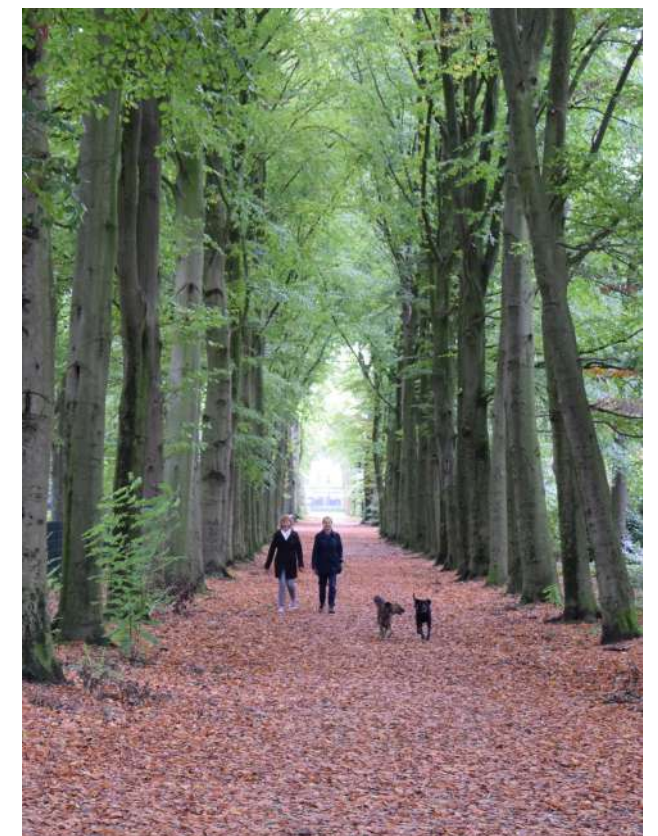
In de afbeelding hier naast zijn de verschillende objecten (gebouwen) en de betreffende parkaanleg (groen) aangegeven op kaart.

#### Monumentale bomen

De oude laanstructuur met beuken zijn sterke dragers van de ruimtelijke structuur in het park. In het huidige beleid worden de uitgevallen laanbomen vervangen door nieuwe jonge bomen van hetzelfde soort. Hierdoor vermindert de samenhang van de laan. Er is duidelijk te zien dat enkele lanen in zijn geheel zijn vervangen en hierdoor geen monumentale bomen meer staan. De huidige kastanjelaan aan de westzijde van het park heeft geen monumentale bomen.

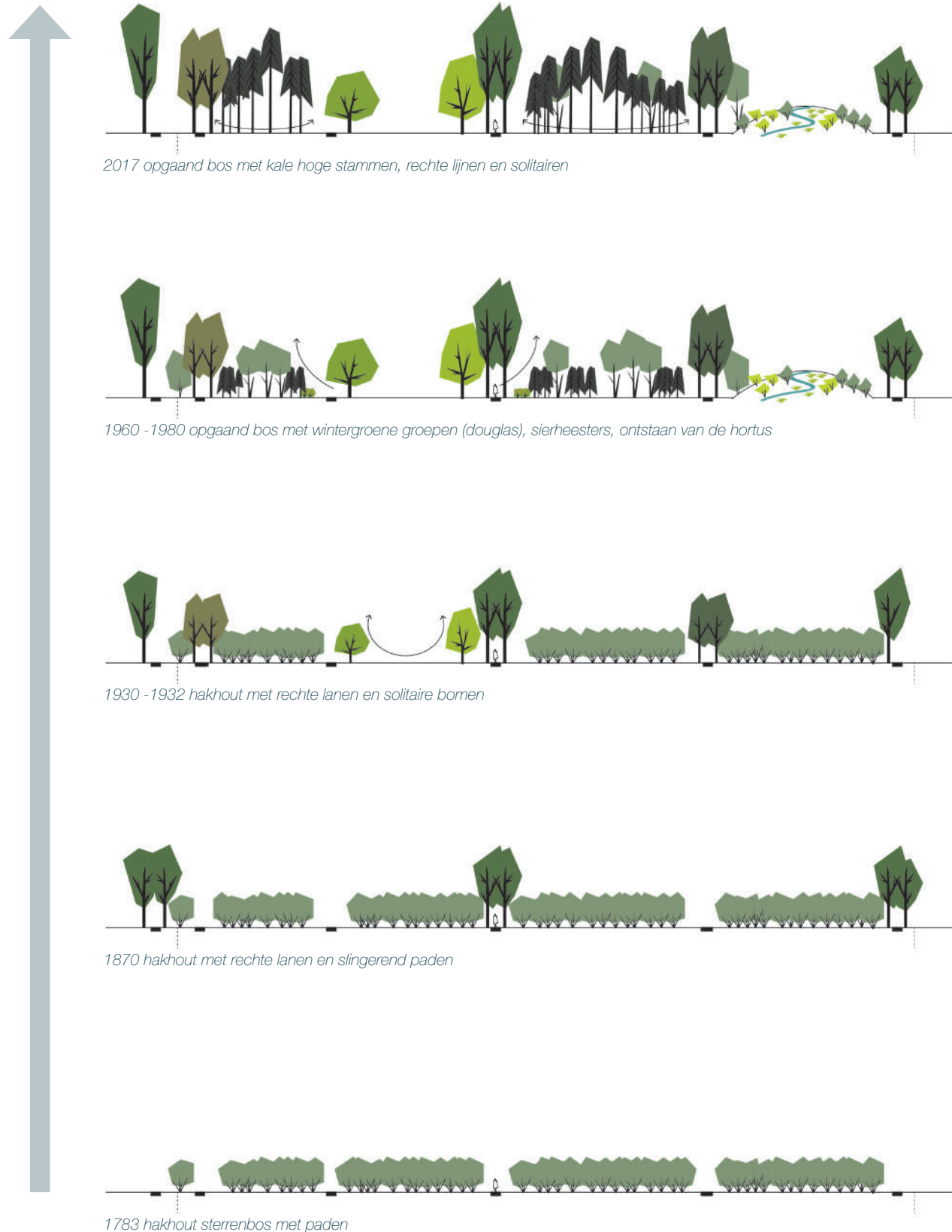


rijksmonument de Waterput



laan met monumentale bomen





2017 opgaand bos met kale hoge stammen, rechte lijnen en solitaire

1960 -1980 opgaand bos met wintergroene groepen (douglas), sierheesters, ontstaan van de hortus

1930 -1932 hakhout met rechte lanen en solitaire bomen

1870 hakhout met rechte lanen en slingerend paden

1783 hakhout sterrenbos met paden

ontwikkeling van de beplanting in park Brakkenstein in type beplanting, hoogte en vorm

### 3.6 Inventarisatie en Analyse ontwikkeling van de beplanting

In de doorsneden hiernaast is de ontwikkeling van de beplanting in de tijd verbeeld met doorsneden. De beplanting wordt per tijdsperiode omschreven in onderstaande tekst. Dit wordt aangevuld met een indicatie van de toegepaste beplanting per periode. Deze beplantingsindicatie is gevormd na historisch literatuuronderzoek, artikelen en analyse van de huidige beplanting.

Het sterrenbos met hakhout uit 1783 kreeg halverwege de 19e eeuw lanen. Vervolgens werden in de jaren '30 open boomweides aangebracht in het park. Tussen 1960 en 1980 werd het hakhout vervangen door opgaand gemengd bos met veel douglassparren. Tussen het lage hakhout waren de lanen een opvallende verschijning. Ze gaven het bos structuur en allure. In de huidige situatie, in 2017, vervagen de laanstructuren door concurrentie met het naast gelegen opgaande bos. Alleen de vrij liggende lanen die worden omringd door open grasvelden, vallen op en hebben nog enige allure.

#### 1783

Het hakhout bos was laag en werd doorsneden door een stervormig padenstelsel. In 1840 stonden zware beuken, iepen, linden, dennen en larix-bomen op Brakkenstein. De locatie van de solitaire is onbekend. Het hakhoutbos bestond in 1840 uit eiken.

- Indicatie toegepaste beplanting;
- solitaire: beuken, iepen, linden, dennen en larix
  - hakhout: eik

#### 1870

Het hakhoutbos was laag, Het werd doorsneden en omringd door paden met hoge laanbomen. Over de samenstelling van het hakhoutbos in de 20ste eeuw zijn geen gegevens gevonden. Waarschijnlijk bestond het nog steeds uit eiken. De oude solitaire bomen bij de villa dateren waarschijnlijk uit de 19e eeuw. De lanen bestonden uit beuken die rond 1860 zijn geplant. Van deze eerste lichte laanbomen zijn nog steeds bomen aanwezig. Bij de villa kwam een dwarslaantje, beplant met linden.

- Indicatie toegepaste beplanting;
- laan: linden, beuken (originele aanplant is nog aanwezig)
  - hakhout: eik en mogelijk andere loofbomen

#### 1938

Paden met hoge laanbomen doorsneden en omringden het hakhout bos. Het hakhout bestond in de 20ste eeuw waarschijnlijk uit zomereiken. Bij de stalhouderij staan namelijk enkele zomereiken die op spaartelgen lijken. Voorhoeve heeft diverse soorten solitaire bomen en boomgroepen aangeplant langs de bosranden en in de open parkdelen.

- Indicatie toegepaste beplanting;
- laan: linden, beuken, naaldbomen
  - hakhout: zomereiken en mogelijk andere loofbomen (waarschijnlijk zijn enkele zomereiken ten noorden van het koetshuis spaartelgen)
  - solitaire: linden, eiken, (rode) beuken, Ceder, berken, acacia's, esdoorn, Amerikaanse eiken





beplantingindicatie 1970 met aanvulling van sooten in bloei en seizoenskleur

**1970**

Paden met hoge laanbomen doorsneden en omringden het lage jonge gemengde bos. Langs enkele bosranden werden wintergroene bomen en heesters geplant, grotendeels bestaand uit coniferen. Het hakhout werd vervangen door gemengd bos met douglassparren, Amerikaanse eiken, gewone esdoorn en acacia's. Daaronder kwam een heesterlaag van inheemse beplanting als veldesdoorn, hulst, taxus. De tijdelijk verdwenen laan, parallel aan de Driehuizerweg, werd aangeplant met witte paardenkastanje.

Indicatie toegepaste beplanting;

- wintergroene soorten bomen en heesters: waaronder een grote variatie aan coniferen en onder andere hulst, broodboom, mahonia
- stevige sierheesters: abelia, chinees klokje, cornus, hondсроos, kardinaalsmuts, schijnhazelaar, sneeuwbes, zuurbes enz.

**2017**

Paden met hoge oude en lage jonge laanbomen doorsnijden en omringen het gemengde bos. Het opgaande gemengde bos vermindert de zichtbaarheid van delen van lanen. Enkele beukenlanen en solitaire bomen zijn verjongd. Het opgaande bos is hoog en onderin kaal geworden. Diverse solitaire bomen en boomgroepen zijn verdwenen.

In de volgende paragraaf wordt uitgebreider ingegaan op de huidige toestand van de beplanting in park Brakkenstein







fraaie groep coniferen



zicht door plantvak met opgaande douglassparren

### 3.7 Huidige beplantingsbeeld

In het voortraject van dit onderzoek is, in opdracht van afdeling beheer gemeente Nijmegen, een uitgebreide inventarisatie gedaan naar de beplanting van park Brakkenstein door groenergoed.nu, Beheermaatregelen Brakkenstein en Kronenburg te Nijmegen. In deze inventarisatie is de huidige status van de beplanting beschreven en zijn knelpunten benoemd met beheermaatregelen. Hierin is het park opgedeeld in Lanen, plantvakken met bomen, heesters en onderbeplanting en hagen. Vanuit de toenmalige vraag van beheer zijn ook andere onderdelen besproken (meubilair, hekwerken, ruimtelijke relaties) deze gegevens zijn verwerkt in eerdere paragrafen. Hieronder zijn de belangrijkste (meest voorkomende) punten omschreven per beplantingsonderdeel.

#### Lanen

De lanen zijn ooit opgezet in een ritmische structuur van verschillende boomsoorten, per laandeel 1 soort. De meeste lanen zijn nog steeds duidelijk herkenbaar maar kennen verschillende gebreken. Zo zijn er lanen die worden onderbroken waardoor de samenhang soms verdwijnt, ze hebben ernstige concurrentie met de inmiddels grote bomen (oa Amerikaanse eiken) in omliggende plantvakken. Andersom beperken de laanbomen weer het beeld van de grote vrijstaande Amerikaanse eiken. Hierin zal een duidelijke keuze moeten worden gemaakt.

De Kastanjelaan kent echter nog een specifiek probleem dat samenhangt met de soort. Door infectieziekten en hun zachte hout hebben ze een beperkte levensduur en moeten op termijn worden vervangen.

De middencirkel uit 1753 is nog steeds herkenbaar in de vorm van een cirkel met zeer oude laanbeuken. De dikste en grootste laanbomen staan op deze locatie.

#### Plantvakken met bomen, heesters en onderbeplanting

Grote oude bomen zijn blikvangers in het park met hier en daar imposante, prachtige en statige groepen coniferen (zoals taxus) welke een duidelijke structuur

geven aan de contouren van de plantvakken. Toch is het grotendeel van de beplanting niet direct statige in voorkomen zoals men bij een landgoed zou verwachten. Er is op vele stukken slordig beheert zonder toekomstvisie en oog voor verfraaiing. Er zijn veel soorten beplanting te vinden zonder aanplantstructuur met verwilderde bomen. Dit geeft een rommelig, onbestemde en soms vies beeld. Er is ongewilde houtige opslag en bramen zonder enige structuur, sierwaarde of gelaagdheid. In de winter is er ongewenst zicht op de omgeving (zoals tennisbanen) en de wintergroene soorten (kerstbomen en douglassparren) die er staan beginnen inmiddels zo groot te worden dat ze kalend zijn aan de onderzijde en hun camouflerende en structurerende functie hebben verloren. Ze zijn niet bepaald bomen voor de toekomst. De randen van de heestervakken zijn hier en daar eentonig een doorgaande structuur van naaldbomen onder waarbij kronen van loofbomen (voornamelijk eiken) erbovenuit steken. Op sommige plekken staan sierheesters verdrongen en in de schaduw van grotere bomen. Hierdoor zijn ze iel en komen deze niet tot hun recht. Niet overal is de vitaliteit van de grote loofbomen even geweldig. Ook groeit er op verschillende plekken klimop in fraaie grote bomen.

#### Hagen

Op enkele locaties zijn hagen aangeplant als camouflerende lijnvormige elementen. Op sommige locaties zijn deze zodanig kaal door de donkere standplaats. Hier moet gekeken worden naar een alternatief en of meer licht creëren op de bewuste locaties.

#### Belangrijke streefbeelden voor park Brakkenstein zijn:

- Het besloten karakter van het gehele park Brakkenstein.
- Verzorgde lanen met ruimte voor de kronen van de laanbomen en daarlangs bosranden met mooie heesters die de structuur van het laanbeeld versterken.
- Bosvakken met duidelijke contouren die bijdragen aan het diepte effect van de open parkweides.
- Visuele verbinding tussen de verschillende parkonderdelen (bijvoorbeeld bebouwing en de parkaanleg).



## **4. VISIE EN OPGAVE**

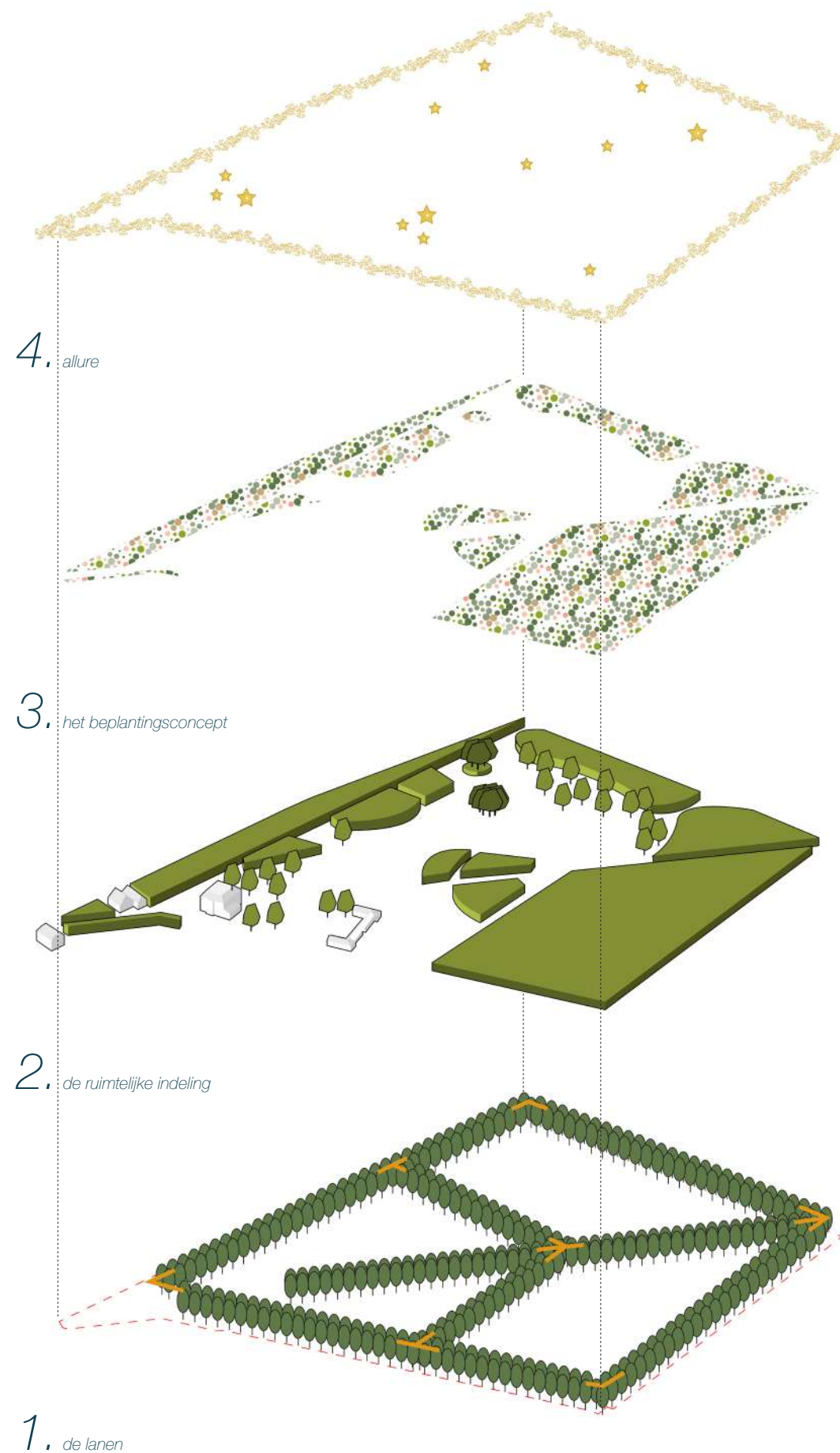


# PARKLANDGOED BRAKKENSTEIN

## 4.1 Toekomstvisie

Brakkenstein is geen landgoed meer. Waar jacht en verblijf met allure vooraan stond is het nu een park voor iedereen. In dit hoofdstuk wordt de toekomstvisie voor Park Brakkenstein omschreven. Het landgoed en de nieuwe gebruikers staan centraal in deze visie genaamd toekomstvisie Parklandgoed Brakkenstein. Deze visie is herleid uit het historische onderzoek met waardestelling en de analyse en inventarisatie van de bestaande situatie. Hieruit komen vier lagen naar voren die in volgorde van belang zijn opgesteld.

1. *De lanen*, restanten van de paden van het voormalige sterrenbos
2. *De ruimtelijke indeling* volgens S. Voorhoeve, open ruimtes met solitaire bomen, boomgroepen en zichtlijnen uit 1930
3. *Het beplantingsconcept* voor de plantvakken met karakteristieke soorten uit de jaren 60-80 van de vorige eeuw.
4. *Allure in objecten, detail en beheer*



visie Park Brakkenstein opgebouwd uit drie lagen

### 1) De lanen

De lanen zijn de structuurdragers van het park. Ze zijn de oudste overgebleven elementen van het landgoed Brakkenstein en geven het park duidelijke contour en duidelijke samenhang. De lanen zijn hierdoor de belangrijkste laag van het park. Ingrepen die worden gedaan in het park moeten ten alle tijden ten goede van het voortbestaan of herstel van de lanen komen. Het betreft zowel de ruimtelijke beleving (zichtlijnen) van de lanen, de padenstructuur als de groei ruimte van de laanbomen.

### 2) De ruimtelijke indeling

De tweede laag is de ruimtelijke indeling ontworpen door S. Voorhoeve. De ruimtelijke structuur is in grote mate nog aanwezig in het park en vormt de basis de routing met onder andere de slingerende paden, de situering van solitaire bomen en de ligging van de plantvakken. Vooral het gebruik van solitaire bomen en boomgroepen is een essentieel onderdeel van de beoogde ruimtelijke beleving van S. Voorhoeve.

### 3) Het beplantingsconcept

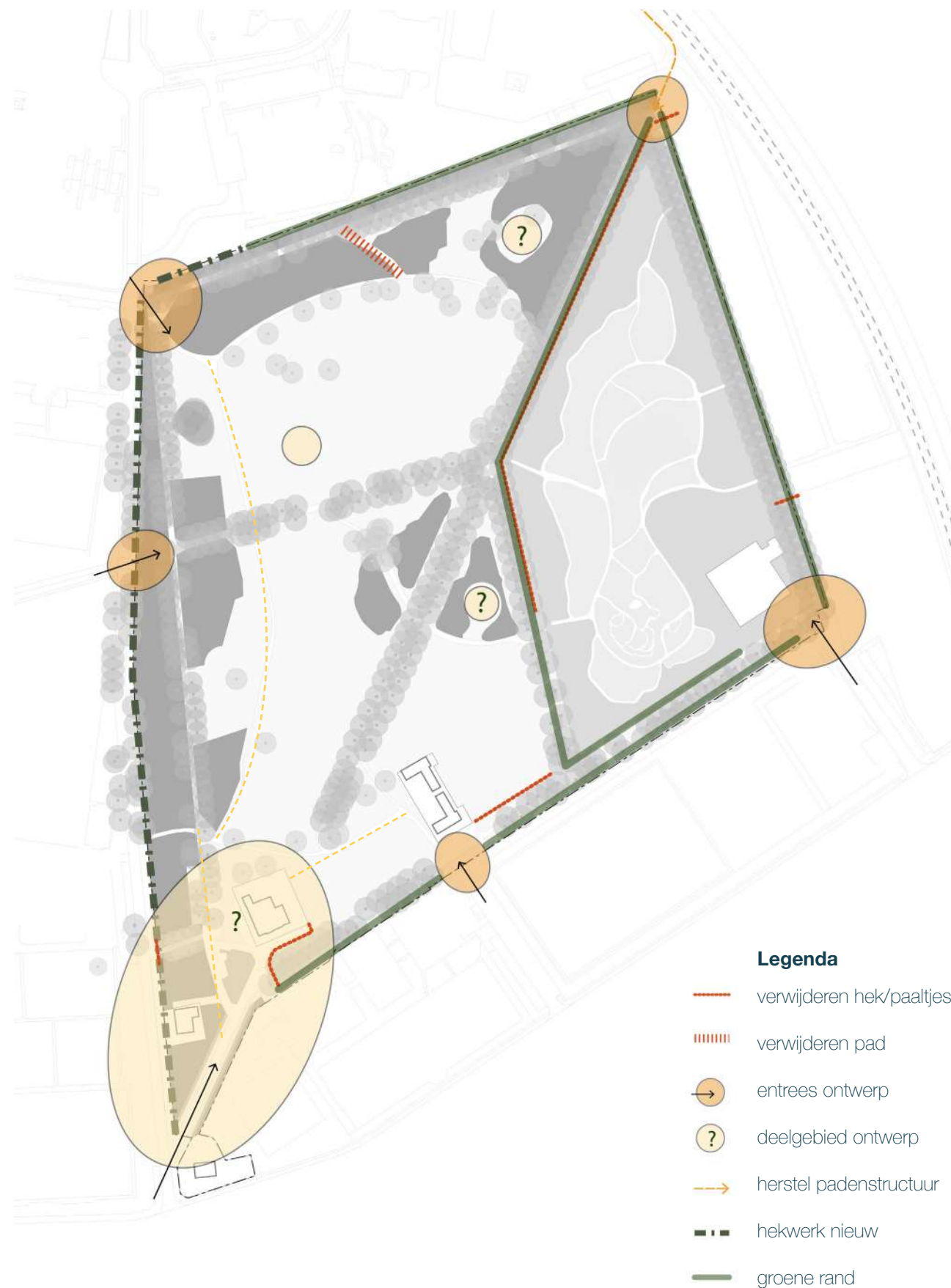
Inde jaren 60-80 zijn de bestaande plantvakken verrijkt met een nieuw assortiment, voornamelijk inheems materiaal met wintergroene soorten. Dit is de derde laag in het Parklandgoed Brakkenstein. Het concept van de beplanting is ondergeschikt aan de lanen en versterkt de ruimtelijke indeling. Het park krijgt stevige beplanting met een sterk structurerende waarde waarbij variatie in hoogten, kleur en seizoenbloei afwisseling biedt in de beleving van het park.

### 4) Allure

Om van park Brakkenstein een Parklandgoed te maken zal er ook een laag met allure moeten worden toegevoegd. Dit kan door verfraaiing van objecten zoals parkmeubilair, hekwerk, poorten en detaillering van bijzondere plekken. Ook het beheer kan bijdragen aan een verzorgd Parklandgoed Brakkenstein door rond de entrees en gebouwen intensiever te beheren.



# PARKLANDGOED BRAKKENSTEIN



aanduiding ontwerpogaven

## 4.2 Ontwerp opgaven

In deze paragraaf worden de wensen voor de ontwerpogave samengevat. Deze opgaven komen voort uit de Analyse en de gevoerde gesprekken met betrokken partijen. In de bijlagen zijn de notulen van deze interviews toegevoegd. Het gaat om de ruimtelijke functionele wensen en de wensen tbv de objecten en beplanting.

### Hoofdlijnen

- Lanen
  - Assortiment
  - Kruisingen
- Randen en hekken
  - Poorten en Entrees
  - Type hekwerk
  - Hagen
  - waterinfiltratie universiteit combineren met groen
- Paden
  - Routing (wandelen, fietsen, auto, sport)
  - Materialisatie
  - Sluiprouten

### Beplantingsvakken:

- Opbouw en structuur plantvakken
- Assortiment plantvakken
- Solitaire bomen/ boomgroepen
- Stinzenbollen

### Objecten

- Meubilair
  - Prullenbakken
  - Banken (type park Kronenburg?)
  - Lichtmasten
  - Infoborden
  - Fietsnietjes
  - Nestkasten
- Poorten
  - Elektrische poorten verwijderen
  - Slagbomen fraaier
  - Poortjes hortus herzien
- Bomencirkel
- Hekwerk rond rode beuken

### Deelgebieden:

- Hoofdentree met oprijlaan en omgeving Villa
  - zicht op schelpenhuisje
  - opruimen rijpaaltjes
  - bevoorrading villa aanpakken
  - aansluiting verhardingen op entree villa
  - ontsluiting villa vanuit park
  - vormgeving parkeerplaats

- Functie holle ruimten in plantvakken

- Mogelijke nieuwe aansluiting voor voetgangers noordwest zijde park

### Overig

- Hoe om te gaan met honden in park Brakkenstein
- Plan t.o.v. k&l en putten



# 5. DEFINITIEF ONTWERP



# DEFINITIEF ONTWERP

## 5.1 Hoofddoel Visie:

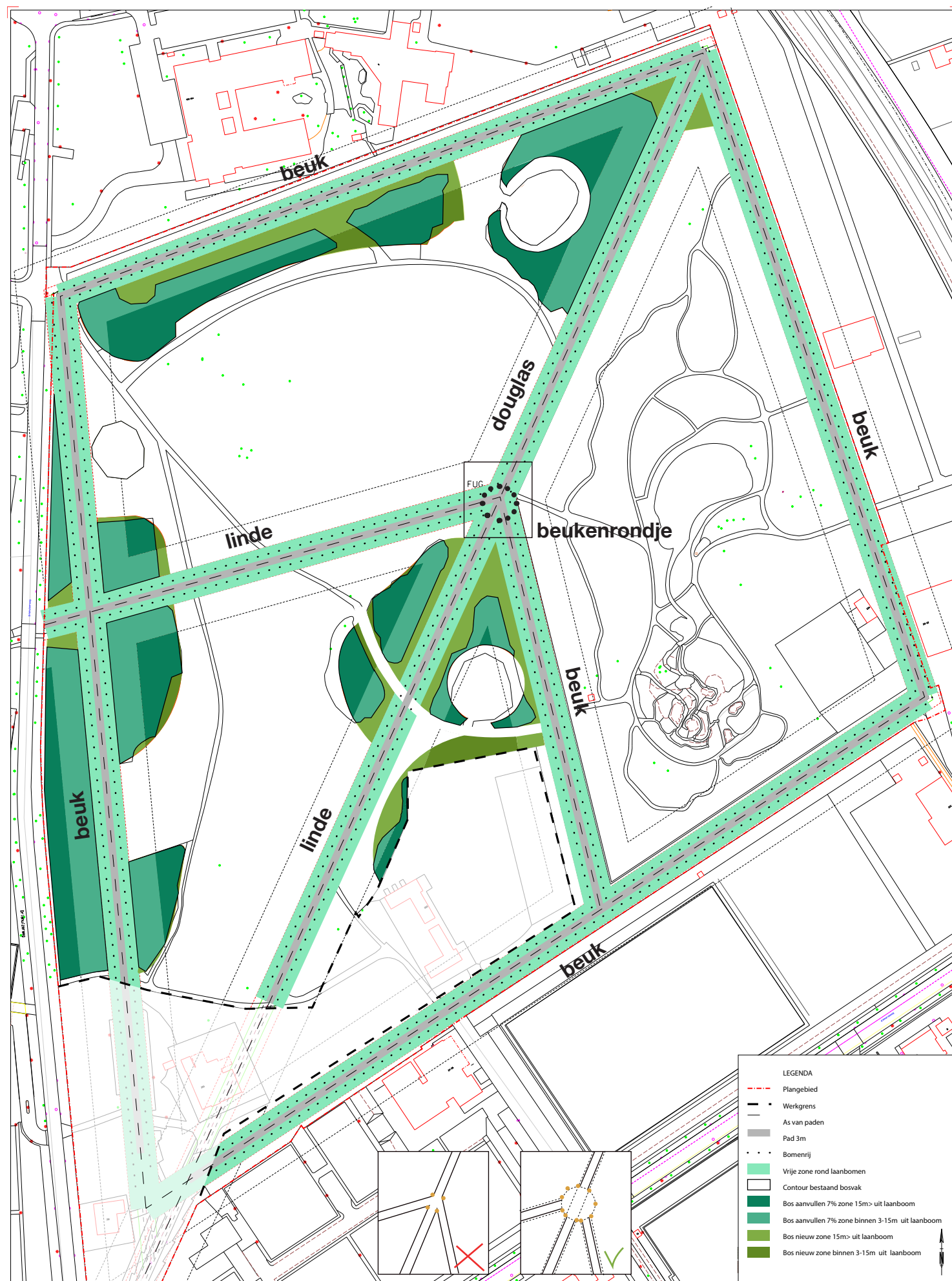
Het restauratieplan Park Brakkenstein moet het tij van slijtage keren en het park toekomstbestendig maken.

De visie voor de restauratie van Brakkenstein is, dat:

- Park Brakkenstein herkenbaar is als een landgoed met eenvoud en allure en als zodanig gerespecteerd wordt.
- De lanen van park Brakkenstein al 200 jaar de belangrijkste parkelementen zijn en dat in de toekomst blijven.
- De open parkdelen van park Brakkenstein uit de tijd van Voorhoeve mooie en prettige verblijfs- en bewegingsruimtes zijn.
- Park Brakkenstein een toekomstbestendig park is, dat enigszins tegen intensief gebruik kan.
- Park Brakkenstein er is voor mens en dier en een hogere biodiversiteit heeft dan voor de restauratie.







Beplantingsplan herstelplan lanen en bosvakken

Beukenrondje op kruising van lanen, bomen zijn onderdeel van laan

# DEFINITIEF ONTWERP

## 5.2 Doelen en maatregelen Lanen

### 1. Herstel van zichtbaarheid en allure van de bestaande lanen als structuurdagers van het park.

Waarbij de lanen hoger worden dan de bosvakken, zoals dat was toen de bosvakken nog uit hakhout bestonden (zie doorsnede-tekeningen met de ontwikkeling van de verticale gelaagdheid van Brakkenstein, onderaan deze bladzijde):

- Kap van bosrandbomen om de laanbomen vrij te zetten.
- Langs de lanen aanplant en behoud van heesters en lage boomsoorten, 3 tot 15 m achter laanbomen.
- Dieper in de bosvakken vanaf minimaal 15 meter achter de laan aanplant en behoud van een variatie aan bomen, hoog en laag.
- Behoud van de huidige cirkel van beuken in middelpunt van het park, waar vier lanen bij elkaar komen. Uitgevallen bomen worden vervangen door beuken op precies dezelfde plek.
- Behoud van het huidige oude bijna 200 jaar oude plantverband en de plantafstanden, met speciale aandacht van de punten met splitsingen en kruisingen.

### 2. Duurzame laanverjonging met een compromis tussen uniforme laanbeelden, klimaatbestendigheid en ecologische doelen:

- Lanen waren er om mee te pronken en voor de productie van plankhout. De lanen hadden een uniform beeld, met één soort bomen per laan en alle bomen van dezelfde leeftijd en omvang. In park Brakkenstein zijn de huidige oude beukenlanen allemaal ongeveer 200 jaar oud en in verval. Bij het herstel streven we naar uniforme laanbeelden

per laandeel, waarbij splitsingen en kruispunten de grens tussen laandelen vormen.

- Het park minder kwetsbaar maken voor veranderende omstandigheden en het toekomstig verval van de lanen verspreiden door de verjonging in de tijd de spreiden en het gebruik van verschillende boomsoorten met verschillende kenmerken en levensverwachtingen.
- Aanplant van verschillende soorten laanbomen: bijvoorbeeld zomer-/winterreik, verschillende soorten linden en beuken, douglassparren en tamme kastanje.
- Spreiding van de herplant door, waar mogelijk, de laanbomen zo lang mogelijk te laten staan.

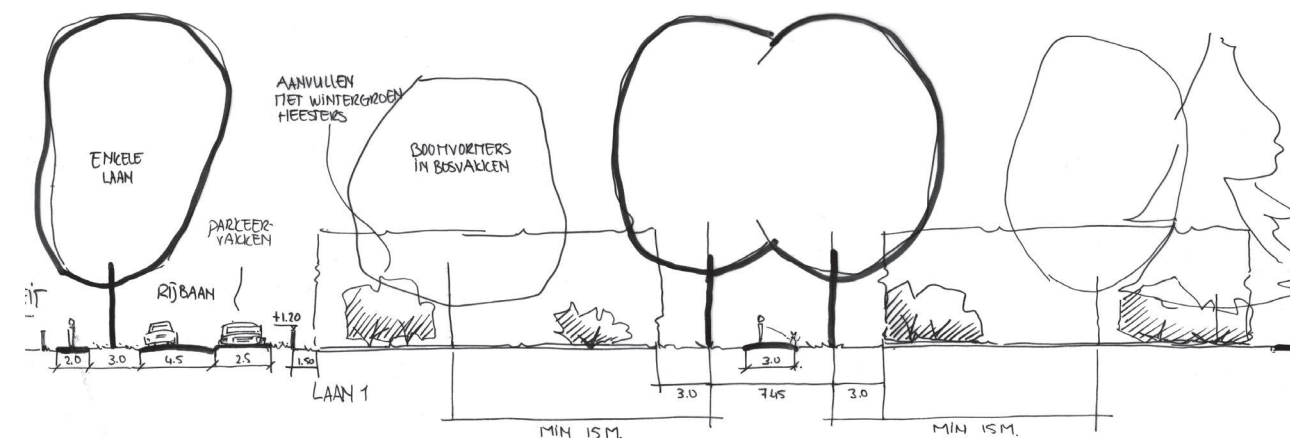
### 3. Bescherming van de bomen tegen verdichting van de bodem en het versterken het laanbeeld met kruidenrijke bermen, doordat het ritme van de boomstammen goed zichtbaar is en de lange lijn van de berm de structuur van het laanbeeld benadrukt.

- Het inzaaien en beheer van kruidenrijke van grasbermen langs het pad tot 3 meter achter de laanbomen. Hierin kunnen geschikte stinzenplanten meegezaaid worden.
- Op de splitsingen/bospunten wordt het afsnijden van de paden ontmoedigd door de aanplant van stinzenplanten in de bermen, die het jaarrond groen zijn, zoals bijvoorbeeld lelietjes van Dalen.

### 4. De laanpaden lijken op zandpaden. Ze hebben een lichte kleur en hebben duidelijk zichtbare padkanten/belijning.

Op deze wijze contrasteren de paden met de omgevingen en dragen ze bij aan de structuur van het laanbeeld.

- Halfverhardingsmateriaal zie blz 65.





# DEFINITIEF ONTWERP



sfeerbeelden van soorten uit bosplantsoen ter verdichting van de bosvakken

## 5.3 Beplantingsplan

### Ruimtelijke structuur

Versterken van de ruimtelijke structuur van de open parkdelen uit de tijd van Voorhoeve en de sierlijke en de camouflerende/besloten bosranden uit de latere periodes:

- Versterken van de zichtbaarheid en toekomstbestendigheid van bestaande (sier) beplanting in de bosranden, door het vrijzetten van toekomstbomen zodat deze bomen groot en oud kunnen worden. Aanplant van sierbeplanting waarbij variatie in hoogten, kleur en seizoenbloei afwisseling bieden in de beleving van het park.
- Duidelijke begrenzing tussen de open parkdelen en de bosranden, met behulp van een dichte verticale structuur en dichte aanplant van bodemplanten, heesters en bomen. Wintergroen en bladverliezend.

### Open plekken in bos

De bestaande twee open delen in de bosvakken worden versterkt om smoezeligheid tegen te gaan en te voorkomen:

- De aanplant van de bosranden wordt steviger door het gebruik van voornamelijk wintergroene heesters.
- Het gebruik door sporters wordt gestimuleerd door het aanbrengen van meubilair met sportfaciliteiten.

### Eikenstoelen koesteren

De enige bewaard gebleven eikenstoelen blijven behouden als restant van het voormalige hakhout bos. Deze staan langs noordoostzijde van het hek van het koetshuis.

### Solitaire bomen en boomgroepen

Versterken van de ruimtelijke structuur van de landschapsstijl uit de 19e eeuw rond de villa door herplant en aanplant van bijzondere solitaire bomen. Waar mogelijk, worden dezelfde soorten op dezelfde

### Parkbosranden en bosvakken

Aansluiting op de beplanting van Voorhoeve langs de Driehuizerweg, trends in de jaren '80 en het verhogen van de biodiversiteit van de beplanting in de bosranden en -vakken:

- Gebruik van inheemse en andere beplanting, zoals in de periode Voorhoeve rond 1920 en later in de jaren '80 van de twintigste eeuw. Gefaseerd omvormen van de huidige bosvakken met eentonige en stakerige douglassparren tot een gelaagd en biodiverser en natuurvriendelijker gemengd bos.
  - Toekomstbomen vrijzetten, zodat deze ruimte krijgen om groot en oud te worden.
  - Gevarieerde aanplant in de bosranden en -vakken:
    - De huidige sierranden aanvullen met een mix van gecultiveerde en inheemse soorten, bladverliezend en wintergroen.
    - Langs de andere randen en in de bosvakken aanplant van een mix passende inheemse soorten, bladverliezend en wintergroen.

plek aangeplant. In andere gevallen wordt gekozen uit het sortiment aan bijzondere bomen, die halverwege de 19e eeuw beschikbaar waren.

Versterken van de ruimtelijke structuur en beleving van de open parkdelen uit de tijd van Voorhoeve:

- Aanvullen van de boomgroepen en herplant van verschillende soorten solitaire bomen.
  - Waar mogelijk wordt dezelfde soort boom en standplaats gebruikt voor herplant. De historische en huidige planten zijn het uitgangspunt voor standplaats en soort.
  - Behoud van de huidige solitaire bomen en boomgroepen, door ze te beschermen tegen grondverdichting en plagen met behulp van een onderbegroeiing met kruidrijk gras of bodem bedekkende beplanting, aangevuld met geschikte stinzenplanten zoals krokussen en lelietjes van Dalen.



# DEFINITIEF ONTWERP



Beelden van stinzen, bloemrijkgras en bodembedekkers

## Boomsorten solitair en boomgroepen Brakkenstein

Bij de villa, 19 e eeuw: bijzondere solitaire bomen die toen schaars, duur en mooi waren. Meestal een palet van bladkleuren, blad- en boomvormen.

- Catalpa bignonioides (trompetboom) op de voorgrond van hoge bomen, groot en fel groen blad, zakt na 100 jaar vaak op de grond en blijft daarbij decoratief
- Platanus orientalis (oosterse plataan) een trotse en grote boom, die ruimte nodig heeft met 20 m plantafstand
- Cryptomeria Japonica (opvallende bladverdeling in lobben) bij aankoop erop letten dat het een opgaande boom is, met een centrale stam!!!
- Cedrus atlantica (wintergroen, groen blad, afvlakkende takken)
- Magnolia campbellii (bij de put, vanaf de villa voor de hoge solitaire bomen)
- Tilia xeuropaea 'Euchlora' (krimlinde met hangende takken)

Achter langs de bosrand, Voorhoeve 20 ste eeuw: bomen die inheems of gewoon waren. Decoratief met variatie in kleuren (stam, blad) en boomvormen

- Quercus petraea (wintereik) > Een stevige boom als solitair op markante plek en vol in het licht, bv splitsing van paden.
- Robinia pseudoacacia > Een groepje, 10 m uit elkaar, voor de ruige en sierlijke stammen.
- Quercus rubra (Am. Eik) > groep, 10-15 m uit elkaar, voor de herfstkleuren
- Betula pendula > groepje van 3-5 max 10 m uit elkaar, blijven iele bomen met opvallend witte stammen.
- Pinus sylvestris > 5-10 m uit elkaar, als vervanging van de larixen langs het pad

Eiken: We moeten eiken blijven planten. Omdat het een insectenrijke boom is, die in Nederland hoort. De eikenprocessierups is altijd in Nederland geweest, maar kreeg kansen om zich massaal voort te planten. In 1910 is dat ook een periode geweest, maar weer afgenomen. Met insectenrijke omstandigheden rond de bomen, trek je insectenetters die ook de processierupsen opeten. Aanwezigheid van nestkastjes helpt ook. Solitaire bomen hebben minder last van de rupsen dan laaneiken.

Beelden van solitaire boomsoorten



# DEFINITIEF ONTWERP



## Beplanting Hoofdentree

Doelen en maatregelen betreffende de toegangsweg:

- De toegangsweg heeft schoonheid en allure en oogt verzorgd.
  - o De beplanting langs de toegangsweg versterkt de allure van deze weg en de zichtlijn naar de villa.
  - o De toegangsweg naar de villa blijft geasfalteerd en eventuele parkeerplekken zijn of worden verhard conform de wet- en regelgeving. Het beeld en materiaal is uniform door het hele park. Zie blz. 65.

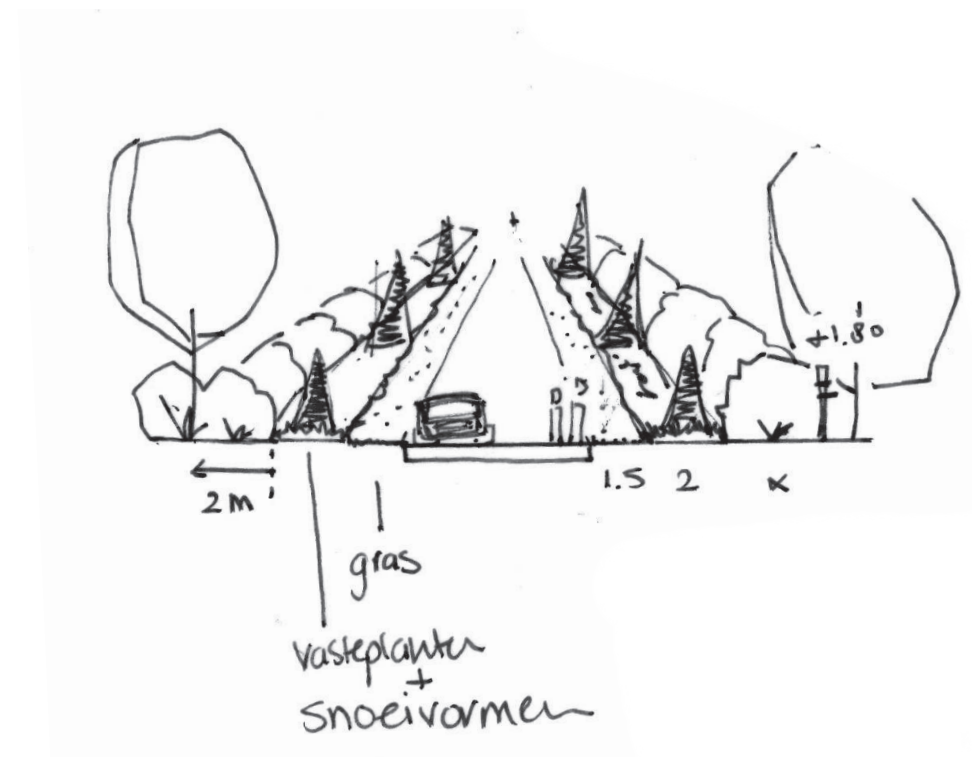
## Plan:

- Het jaar rond gestructureerd beeld met herhaling van wintergroene en vormgesnoeide beplanting, in combinatie met een grasrand langs de weg. Van het voorjaar tot het najaar bloeien delen van de lage beplanting.
- Hoofdtoon zijn klassieke bloeikleuren paars en wit
- Stevige vaste planten en heesters passend in de openbare ruimte en zijn onderhoud.
- Bandzoden langs de oprijlaan voor een jaarrond groen beeld dat contrasteert met de licht gekleurde asfaltweg en licht gekleurde halfverharding.

## Beplanting Hagen

Doelen en maatregelen betreffende de hagen:

- Huidige hagen blijven behouden en bijgepland daar waar het licht genoeg is.
- De taxushaag van de hortus zal worden verlaagd tot 1.40 zodat er overheen gekeken kan worden.





# DEFINITIEF ONTWERP



- Wandelpaden:  
halfverharding
- Autowegen:  
Asfalt met een licht  
gekleurde toplaag.

Nieuw voorstel; verharding paden

## 5.4 Paden en halfverharding

Doelen en maatregelen betreffende paden:

### Halfverharding

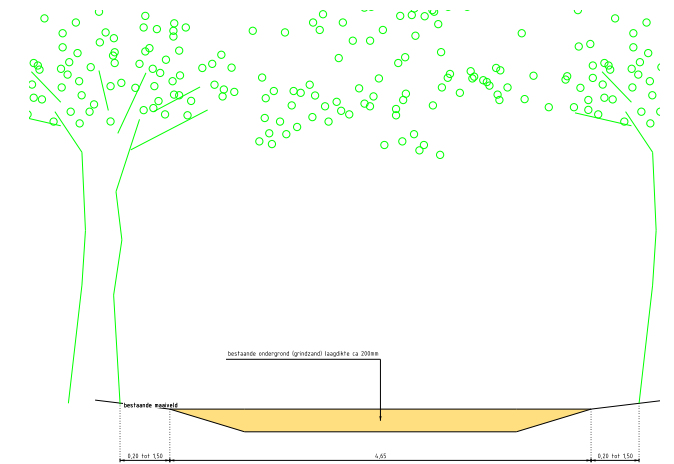
- De halfverharde paden lijken een lichte kleur, waardoor de paden contrasteren met de omgeving, hebben duidelijk zichtbare padkanten/belijning en dragen daarmee bij aan de structuur van het parkbeeld. Aan de bovenkant ligt een fijn grind fractie, waardoor de paden op zandpaden lijken.
- De paden zijn aantrekkelijk voor gebruik, zodat de vorming van en behoefte aan olifanten paadjes en het afsnijden van paden verdwijnt.
- De paden zijn goed gefundeerd en liggen tonrond voor een goede afwatering. En zijn bestendig tegen zwaar verkeer, zoals voor het beheer en evenementen nodig is.
- De bovenstaande voorwaarden komen samen in de producten StabUp, Stabilizer Ecodynamics en Achterhoeks Padvast.
- Paden worden tonrond gelegd zodat er geen plassen in het midden van het pad ontstaan.
- In het noordelijke veld wordt een pad teruggebracht, dat de noordwestelijke ingang met het slingerpad door het middelste bosvak verbindt.



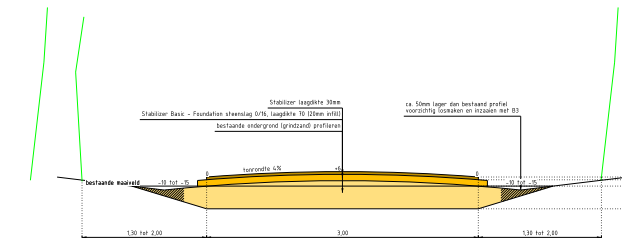
Halfverharding: Stabilizer (Ecodynamics)

### Asfalt

- De asfaltwegen hebben dezelfde kleur als de halfverharde paden, zodat de padenstructuur als één geheel oogt. Bijvoorbeeld door gebruik van asfalt met een toplaag die lijkt op de halfverharde paden en slijtvast is. Voorstel van een gekleurde toplaag met split afstrooien.



Bestaand profiel laan met bomen  
Schaal 1 : 20



Nieuw profiel laan met bomen  
Schaal 1 : 20

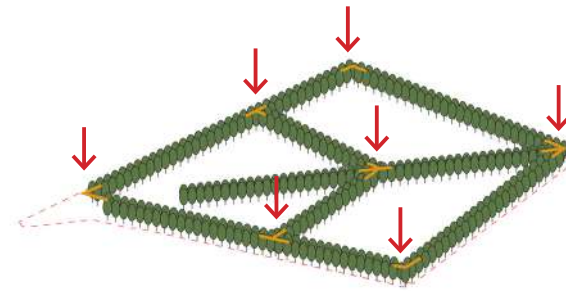
Principe profielen aanbrengen: halfverharding in laan



Autowegen: asfalt met lichtgekleurde afstrooilaa: Grindpave (Dura Vermeer)

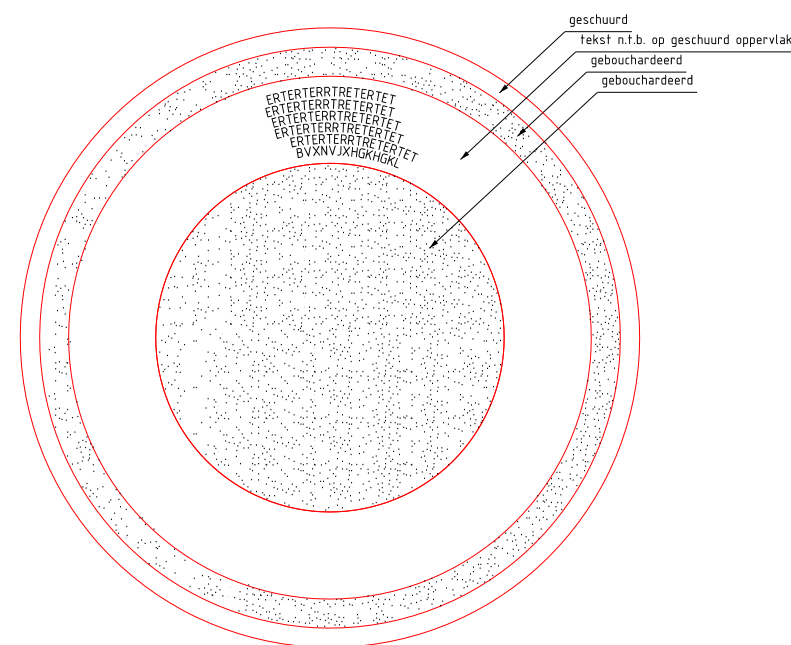
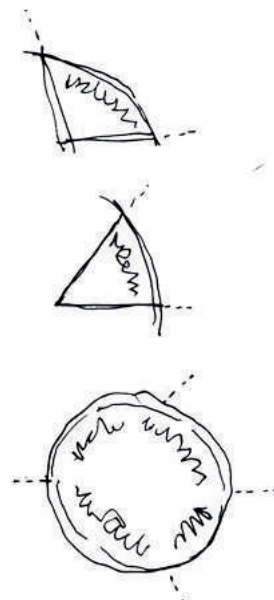


# DEFINITIEF ONTWERP



\* WANNEER MEN DE TEXT LEEST  
LIJKT MEN ALTIJD RICHTING BRAKKENSTEIN

\* TEKSTEN VAN VROEGERE OVER  
HET LANDGOED.

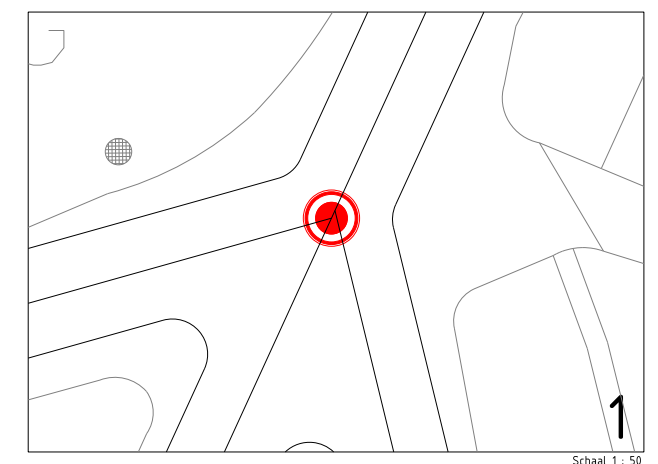
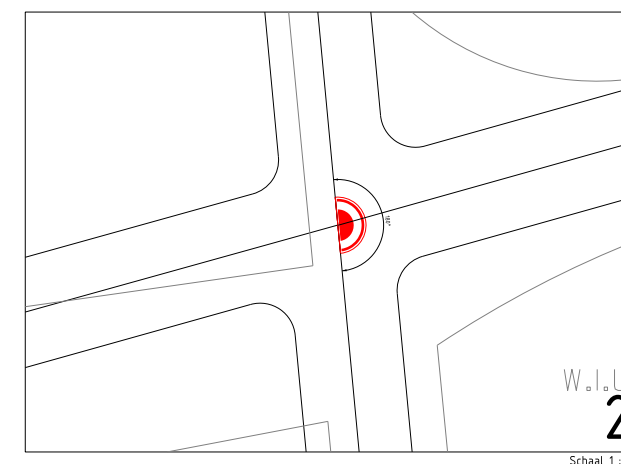
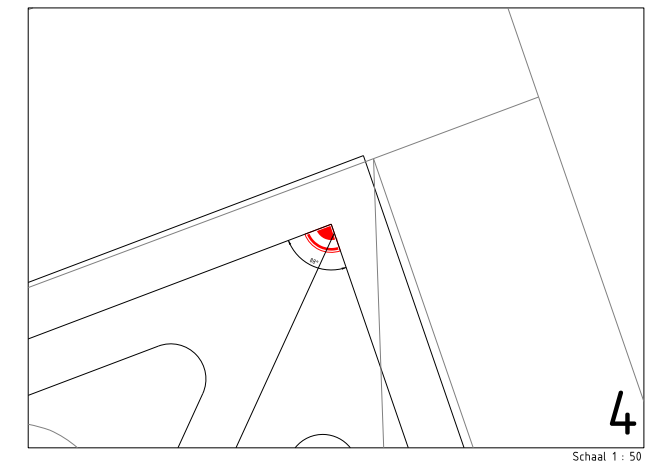
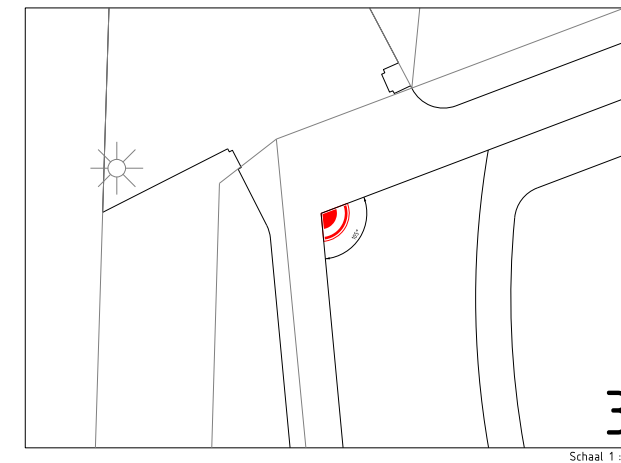
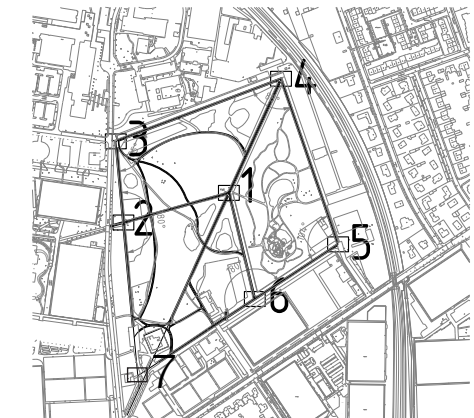


Sfeerbeeld en uitwerking van de Laantegels

## 5.5 Laantegels

Doelen en maatregelen betreffende laantegels op splitsingen en kruisingen

- Bewustwording en markering van de punten waar lanen samenkomen, een belangrijk kenmerk van Brakkenstein dat nu niet opvalt.
- Bestendig tegen zwaar verkeer en vandalisme.
- Passend bij de historische uitstraling van park Brakkenstein: Eenvoudig met allure.
- Op de stenen staan teksten die gerelateerd zijn aan park Brakkenstein.
- Wanneer men de tekst leest kijkt men richting het park.
- De tekst op de stenen zal samen met Literaire Bakens en de Stadsdichter (Heidi Koren) van Nijmegen worden opgesteld.



Voorbeeld uitwerking: per locatie een andere tegel, afhankelijk van de laanrichting nr 5-6 volgen in het bestek.



# DEFINITIEF ONTWERP

## 5.6 Meubilair

Doelen en maatregelen betreffende meubilair (afvalbakken, banken, verlichting en fietsnietjes):

1. De afvalbakken, banken en fietsleunhekken krijgen een klassieke en ingetogen vormgeving met allure. Het worden geen blikvangers. Het meubilair is vandalisme bestendig en duurzaam.
2. Alleen bij de villa is en blijft verlichting, die wordt t.z.t. in het plan voor de villa opgenomen. De rest van het park blijft onverlicht.
3. Voor de uniformiteit krijgt de hortus hetzelfde meubilair als de rest van park Brakkenstein.
4. Alles in de kleuren antraciet grijs met hout



Afvalbak: Byzantium afvalbak (van velopa)



fietsleunhek: Pi fietsleunhek staal (van velopa)



Parkband icm Bootcamp bank (Struyk Verwo)  
Parkbank Comod (van Olest- Novatila) boven



-  bank
-  afvalbak
-  lantaarn
-  zitrand
-  fietsleunhek

Straatmeubilair voorstel

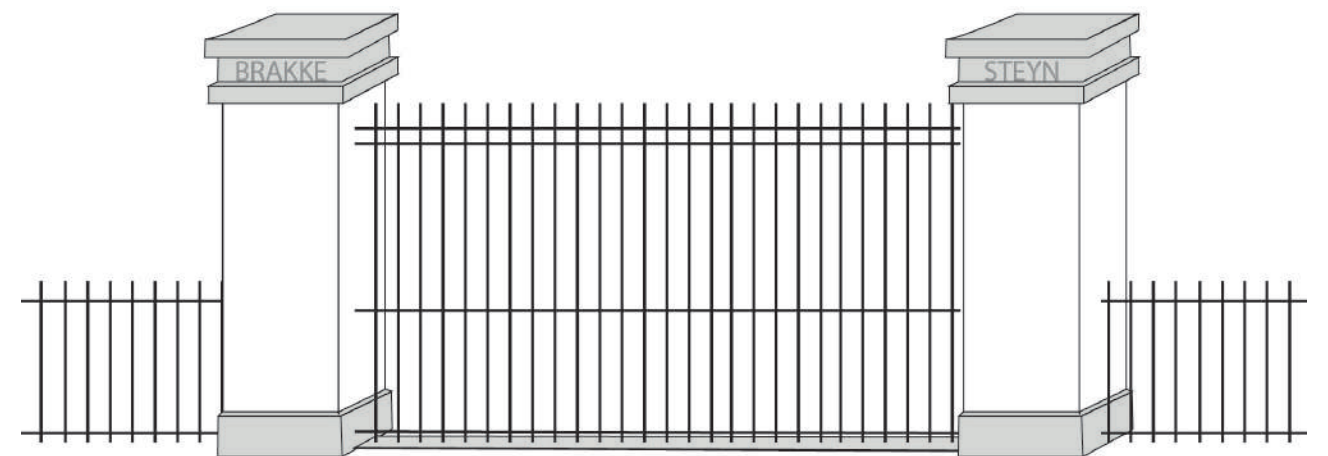


# DEFINITIEF ONTWERP

## 5.7 Hekwerk en Poorten

Doelen en maatregelen betreffende hekwerken en poorten:

1. Recent geplaatste poorten en hekwerken, die onnodig en storend in het parkbeeld zijn, worden verwijderd.
2. Bij belangrijke ingangen is zichtbaar dat ze de toegang en begrenzing vormen van een historisch park. De nieuwe hekwerken en poorten zijn geïnspireerd op de poort bij de hoofdtoegang. De hekwerken en poorten dragen bij aan de allure en zichtbaarheid van het park. De belangrijke poorten vallen op, de hekwerken niet.
  - a. De belangrijke poorten behouden en krijgen gemetselde zuilen.
  - b. De hekwerken krijgen een eenvoudige vormgeving en een zwarte kleur.
3. De poorten en hekwerken zijn vandalisme bestendig.
4. Wilde dieren kunnen onder en tussen de hekken door of er overheen.
5. Bij de ondergeschikte zijingang t.h.v. het koetshuis is een landelijke uitstraling gewenst. Dat wordt gerealiseerd in de vorm van een solide houten hek.



Eerste uitwerking prominente entree's: zwart stalen hekwerk, met stenen pilaren



Overzichtstekening: hekwerk nieuw en poorten

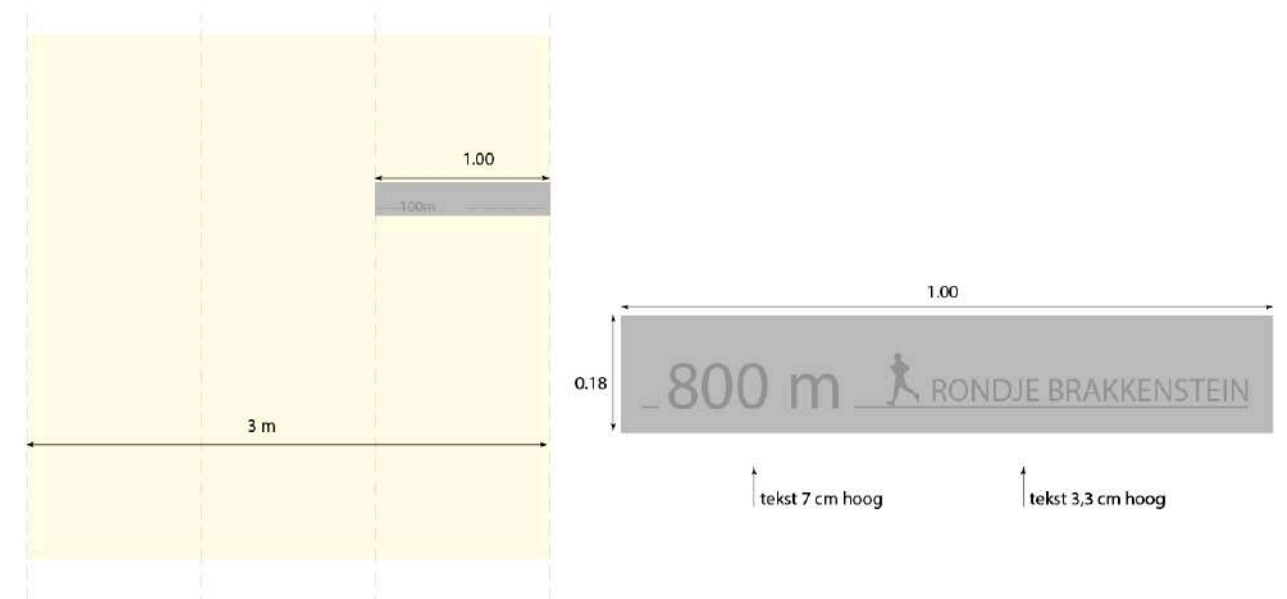
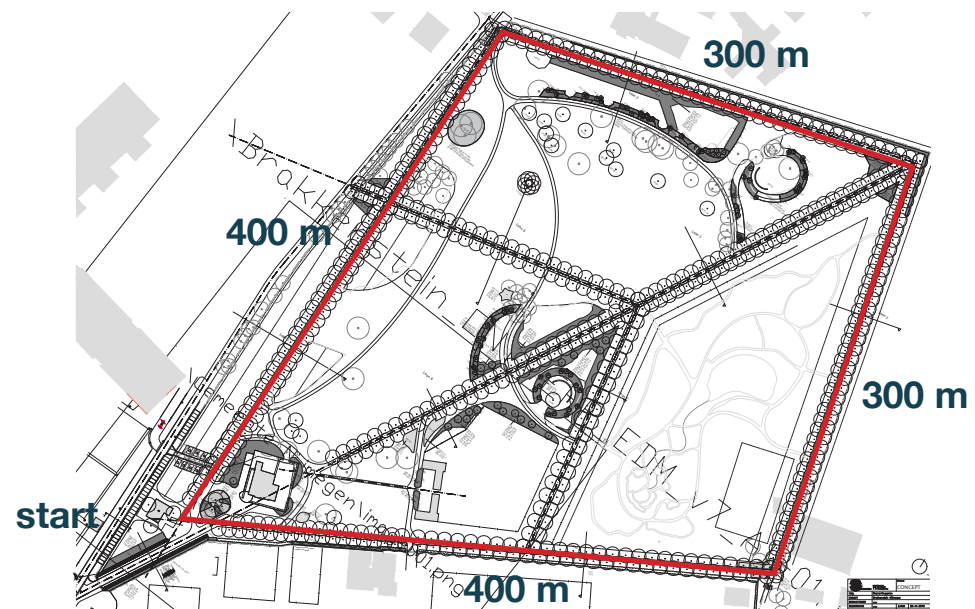


# DEFINITIEF ONTWERP

## 5.8 Hardlooproute

Doelen en maatregelen hardlooproute:

- Aansluiten in materiaal bij materialisatie park voorstel: Natuursteen tegels
- In de rand van pad verwerken met naam en afstand
- 14 tegels, elke 100 m een markering tegel (Een rondje park Brakkenstein is precies 1400 meter in totaal)





# DEFINITIEF ONTWERP



Aanduiding locatie nieuwe kunstwerken

## 5.9 Kunstobjecten

Doelen en maatregelen kunstobjecten:

- Kunstwerken benadrukken de allure van het park en roepen verwondering op.
  - Ze voegen zich in het park en zijn geen opvallende blikvangers. Ze zijn vandalisme en diefstal bestendig.
  - De kunstwerken stralen eenvoud en allure uit.
  - De ruimtes van de kunstwerken passen bij de omvang van de kunstwerken en zijn aan twee kanten open, waardoor de kunstwerken van meerdere kanten zichtbaar zijn.
  - 5.10 Gekozen kunstwerken
  - De gemeente Nijmegen heeft voor twee kunstwerken gekozen om in park Brakkenstein geplaatst te worden.
  - Beide beelden hebben een eenvoudige en strakke uitstraling. Ze zijn neutraal gekleurd.
- Locatie 1 Entr'acte
  - van Edith Imkamp-van der Does Willebois
  - De titel betekent 'tussenspel'. Daarmee wil de kunstenaar verwijzen naar leven, beleven en samenleven. Het circa 220 cm hoge bronzen beeld stond op Plein 1944. Vanwege de herinrichting van dit gebied is het in de opslag geplaatst.
  - Locatie 2 Gehelnde
  - van Wim Klabbers
  - Dit werk stond in het Odapark in Venray. De huidige eigenaar heeft het gekocht en wil het beeld aanbieden aan de gemeente Nijmegen.
  - Het beeld is gemaakt van stalen platen en is ongeveer 2 meter hoog. Klabbers heeft de platen in de juiste vorm geklopt, waarna ze aan elkaar gelast zijn en ter bescherming voorzien zijn van een metaalkleurige verf.



beeld Entr'acte



beeld Gehelnde



# BRONVERMELDING

1. "Park Brakkenstein Een Beschrijving.," 2017, <http://www.noviomagus.nl/home1.html>.
2. *Ibid.*
3. H.J. Versfelt, *De Hottinger-Atlas van Noord- En Oost-Nederland. 1773-1794* (Heveskes Uitgevers, 1773).
4. "Brakkenstein Op de Kadastrale Minuutkaart En Oorspronkelijke Aanwijzende Tafel van de Gemeente Hatert Sectie B, Blad 02," 1832 1811, Beeldbank MIN05075B02 en OAT05075B016, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
5. "Nettekening in Kleur Met Daarop Brakkenstein," 1852 1844, <http://www.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?layers=dde2f3bdf4b34ea3a4f04c859fbcefc&useExisting=1>.
6. "Topografische Kaart, Uitsnede Met Nijmegen," ongeveer 1870, Kadaster, [www.landschapinnl.nl](http://www.landschapinnl.nl).
7. F.A. Toonen, "Kaart van Brakkenstein Met Slingerende Paden in Een Formele Hoofdstructuur.," 1890, Regionaal Archief Nijmegen, <https://opendata.nijmegen.nl/kaartviewer/?Historie>.
8. "Uittreksel Monumentenregister van Het Complex Brakkensteyn Met Nummer 522926.," 2017, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.
9. "Foto van Kind Op Een Kar Met Een Kleine Pony Ervoor. Staand Voor de Stalhouderij.," 1940 1916, P1000956, Ontvangen van Klaas Bouwer.
10. "Foto van Jurgens Op Een Paard. Op Het Pad Voor de Stalhouderij.," 1940 1916, P1000957, Ontvangen van Klaas Bouwer.
11. "Uittreksel Monumentenregister van Het Complex Brakkensteyn Met Nummer 522926."
12. "Park Brakkenstein Een Beschrijving."
13. Bonica Zijlstra, "Nederlandse Tuinarchitectuur II, 1850-1940 Met Samuel Voorhoeve" (Nederlandse Tuinenstichting, 1987).
14. "Foto van Kind Op Een Kar Met Een Kleine Pony Ervoor. Staand Voor de Stalhouderij."
15. "Foto van Jurgens Op Een Paard. Op Het Pad Voor de Stalhouderij."
16. "Topografische Kaart Met Brakkenstein," 1930, Regionaal Archief Nijmegen, <https://opendata.nijmegen.nl/kaartviewer/?Historie>.
17. "1e Bosstatistiek van Nederland," 1942 1938, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, [www.landschapinnl.nl](http://www.landschapinnl.nl).
18. "Foto van de Voorzijde van de Villa van Brakkenstein Met Kuipplanten," n.d., F21360, Regionaal Archief Nijmegen.
19. "Luchtfoto Met Brakkenstein Uit 1964," n.d., Regionaal Archief Nijmegen, <https://opendata.nijmegen.nl/kaartviewer/?Historie>.
20. *Ibid.*
21. "Uittreksel Monumentenregister van Het Complex Brakkensteyn Met Nummer 522926."
22. "Park Brakkenstein Een Beschrijving."
23. "Foto van de Toegangslaan van Brakkenstein Met Coniferen En Bloemrijke Perken," ongeveer 1965, Ontvangen van Hylkema Consultants.
24. "Foto van de Villa van Brakkenstein Met Aan de Voorzijde de Parkaanleg," 1971, F26379, Regionaal Archief Nijmegen.
25. "Luchtfoto Uit 1949," 1949, Regionaal Archief Nijmegen, <https://opendata.nijmegen.nl/kaartviewer/?Historie>.
26. "Foto van Park Brakkenstein Met Een Boomcirkel in Het Grasveld," 1965, F45368, Fotocollectie Regionaal Archief Nijmegen.
27. "Luchtfoto Uit 1974 van Brakkenstein Met de Hortus," 1974, Regionaal Archief Nijmegen, <https://opendata.nijmegen.nl/kaartviewer/?Historie>.
28. "Luchtfoto in Kleur van Brakkenstein Met O.a. Paardenbakken," 2009, Ontvangen van de gemeente Nijmegen.
29. Leo Hendriks and Ronald Immerzeel, "Richtlijnen Tuinhistorisch Onderzoek" (College van Rijksadviseurs, n.d.).

## Geïnterviewde personen:

interview 15-08-2017

Erik Mol

Manager Stichting Hortus Nijmegen

interview 15-08-2017

• Rob Adriaanse

Eigenaar Restaurant BEAU, Stoeterij, Portierwoning en Schelpenhuisje

interview 21-08-2017

• Ruud van Dijk

Beheer technicus, Radboud Universiteit Nijmegen

interview 22-08-2017

• Keesjan Kuijk

Evenementen, Gemeente Nijmegen

• Stef van Roemburg

Stedenbouw, Gemeente Nijmegen

• Thijs Oude Nijhuis

Beheer, Gemeente Nijmegen

interview 12-09-2017

• Maaïke Haaksman

Cultuurhistorie, Gemeente Nijmegen

schriftelijk 18-09-2017

• Freek Snel

Bewoner

## Kaartmateriaal

AHN

[Kaart.Nijmegen.nl/groen/](http://Kaart.Nijmegen.nl/groen/)

[Kaart.Nijmegen.nl/milieu/](http://Kaart.Nijmegen.nl/milieu/)

[Kaart.Nijmegen.nl/historie/](http://Kaart.Nijmegen.nl/historie/)

naslagwerk:

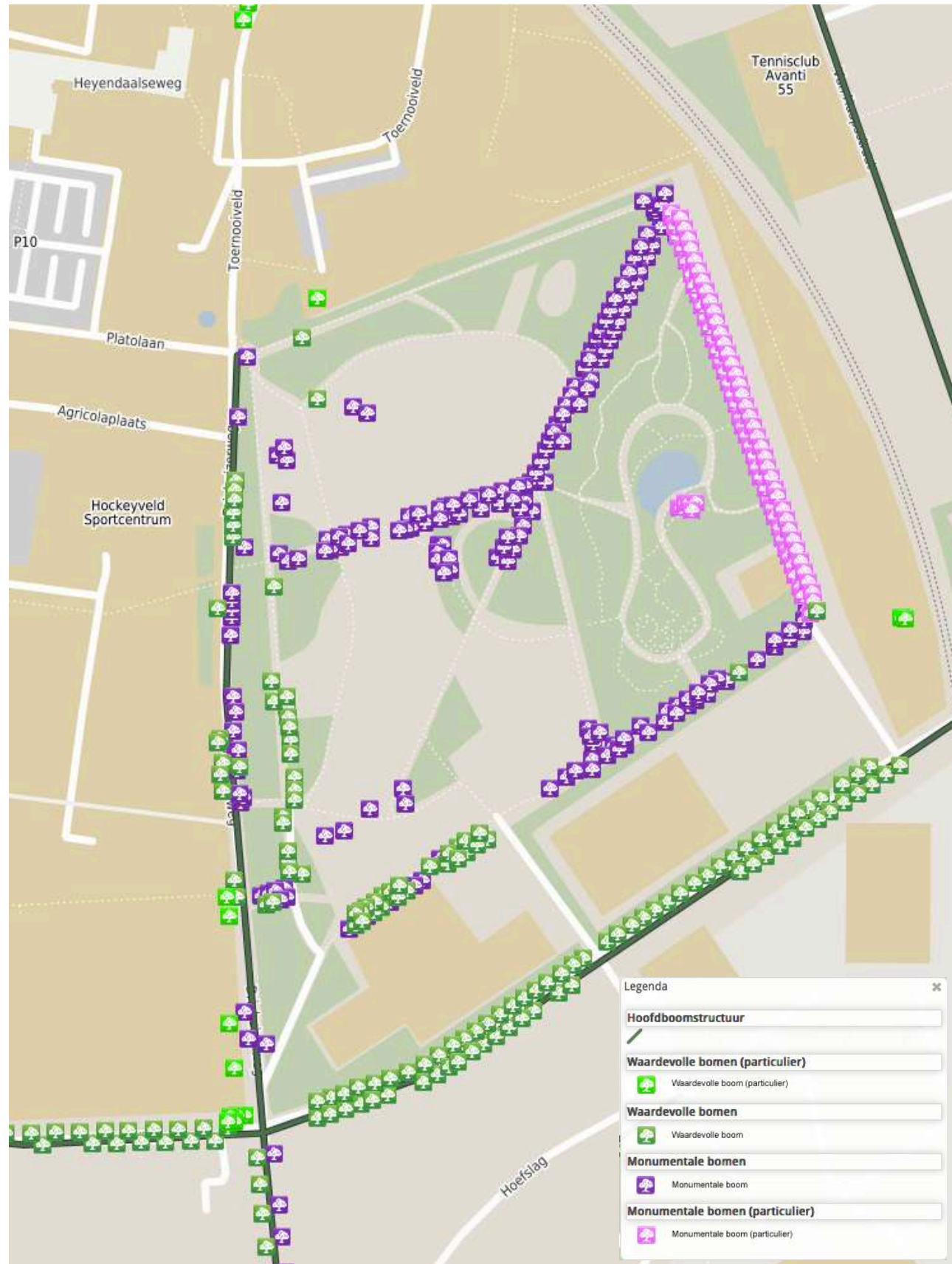
- Tuinhistorisch onderzoek Brakkenstein Juli 2012, Adviesburo Groene Monumenten en Cultuurlandschappen, Dieren
- Park Brakkenstein, een park met allure, Gemeente Nijmegen, 1 februari 2006
- Inspectierapport en instandhoudingsplan BRIM 2014 Brakkenstein te Nijmegen, Copijn tuin- en landschapsarchitecten, 29 januari 2014
- Beheermaatregelen Brakkenstein en Kronenburg te Nijmegen, Groen Erfgoed Nu, Mariska de Boer, januari 2017, Driebergen
- Bouwhistorische verkenning, Brakkenstein te Nijmegen, Hylkema Consultants BV, 2012, Utrecht
- Brakkenstein monumenten uittreksel complexnummer: 522926, Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, Amersfoort, 4 november 2016
- Flyer van de FIT route van Lindenholt, Gemeente Nijmegen

websites

[https://www.huisvandenijmeegsegeschiedenis.nl/info/Sterrenbossen\\_in\\_en\\_om\\_Nijmegen](https://www.huisvandenijmeegsegeschiedenis.nl/info/Sterrenbossen_in_en_om_Nijmegen)

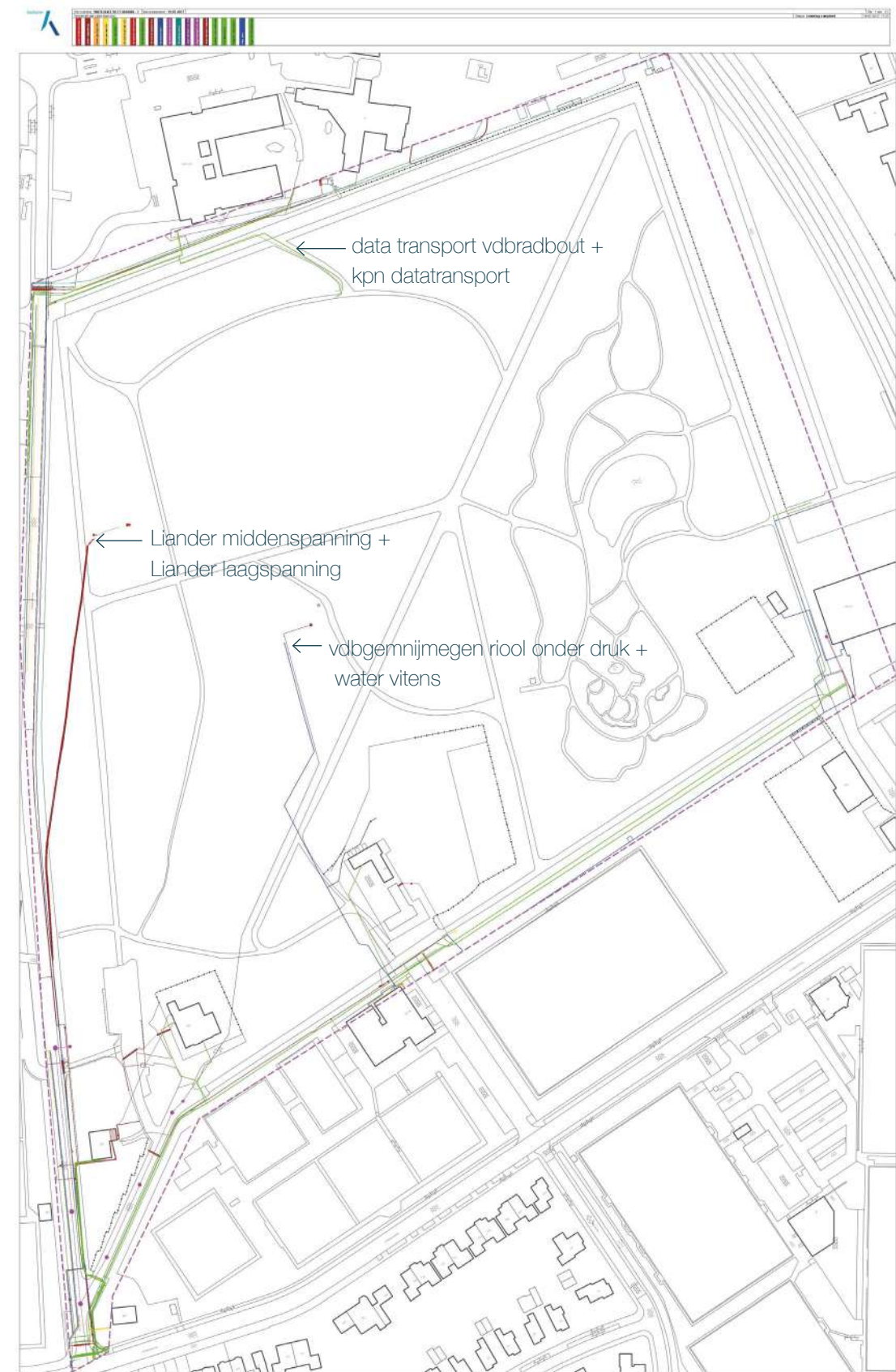


# MONUMENTALE BOMEN



Kaart bomen Brakkenstein

# KABELS EN LEIDINGEN



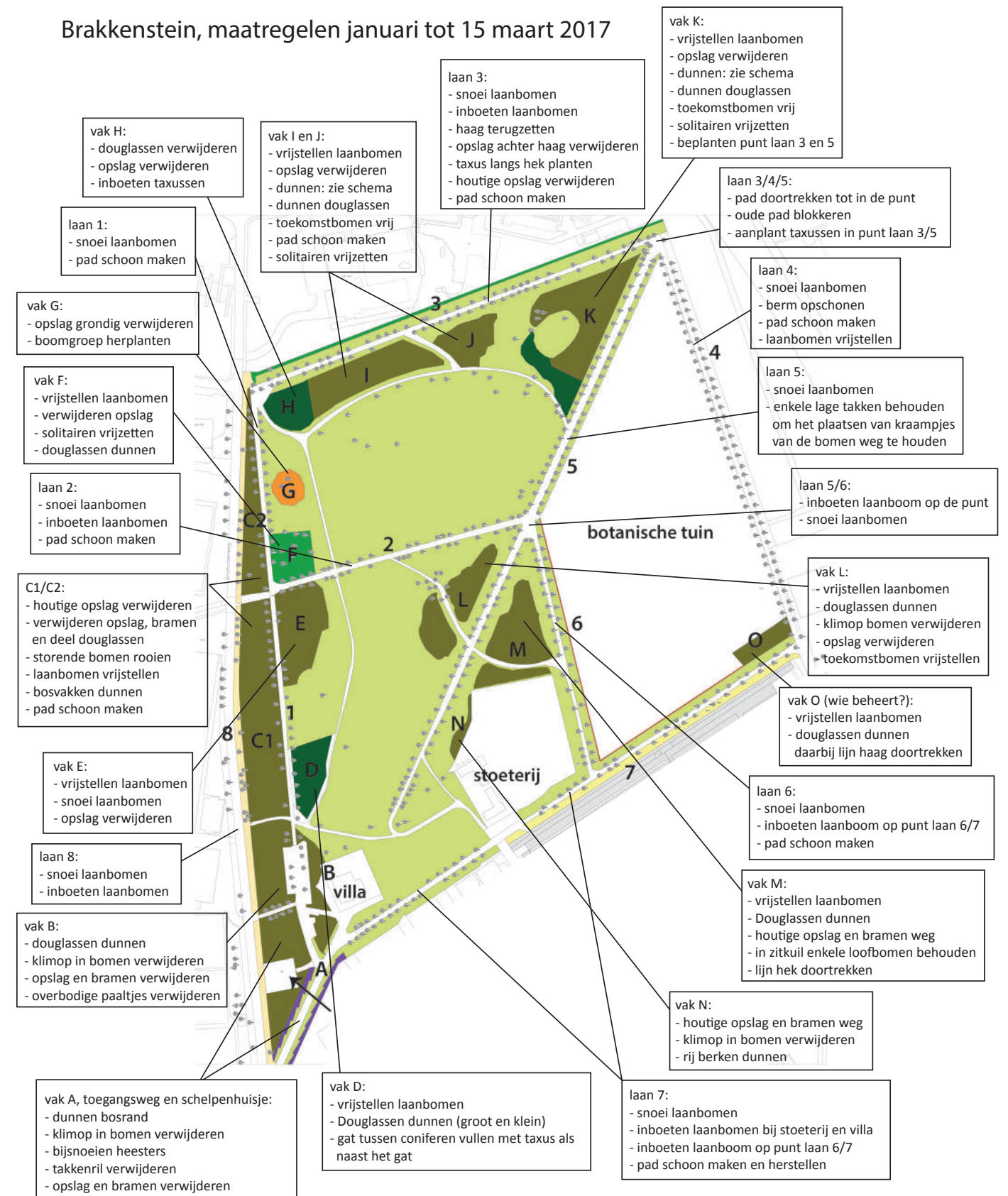
Kaart klic melding





AHN3 Brakkenstein shaded reliëf, www.AHN.nl

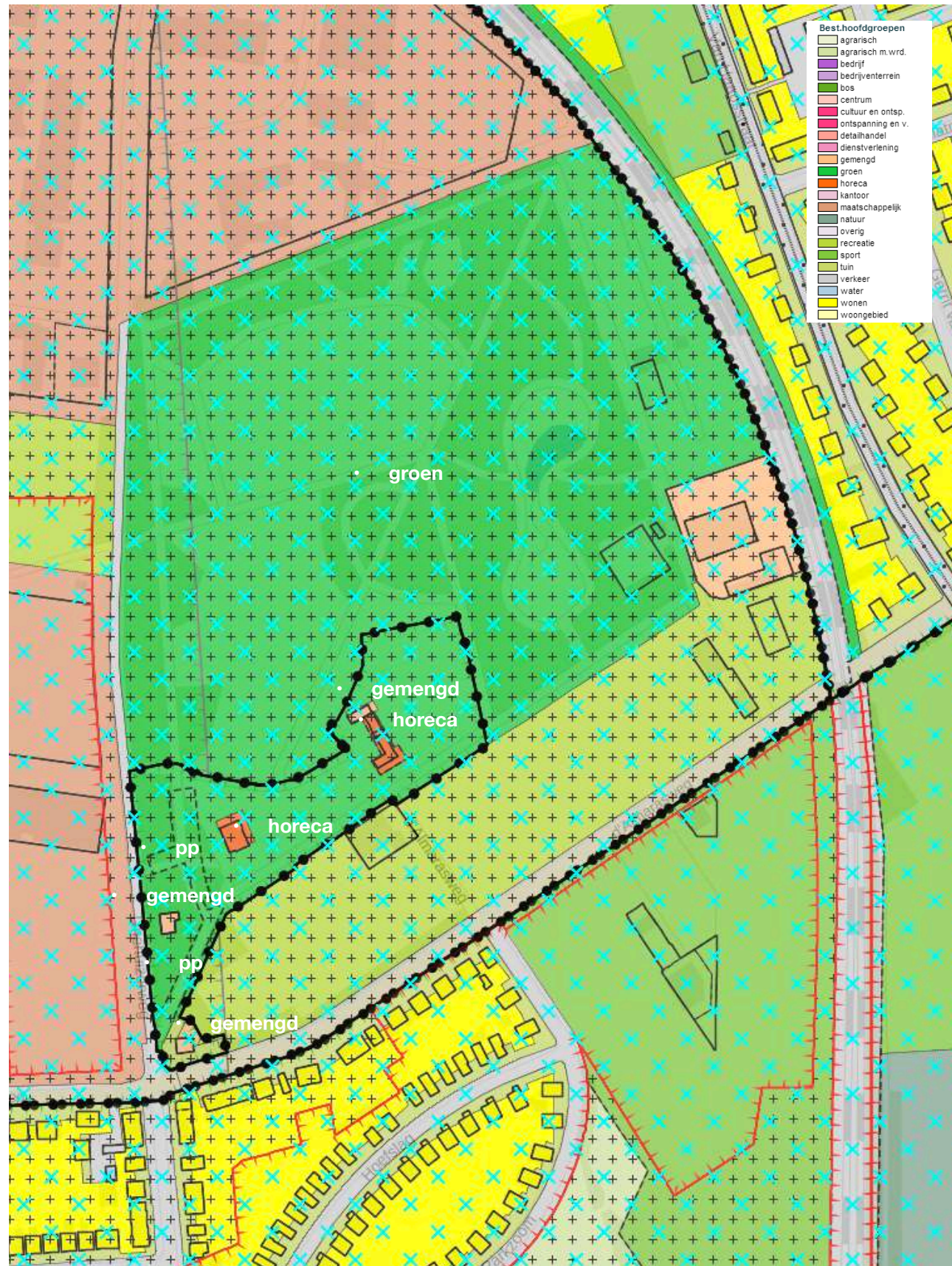
Brakkenstein, maatregelen januari tot 15 maart 2017



beheermaatregelen januari tot 15 maart 2017, Brakkenstein, groenergoed.nu



# BESTEMMINGSPLAN





# PLANTLIJSTEN

## Recapitulatielijst

project Brakkenstein Nijmegen  
 projectnr.  
 versie 1  
 datum 26-4-2019

h=hoogte in cm  
 so=stamomtrek op 1 m hoogte in cm  
 mk=met kluit C=containermaat p= potmaat  
 3xvp= drie keer verplant  
 mdrkl=met draadkluit

code	plantnaam	aantal	kwiteit	opmerkingen
<b>BOMEN</b>				
AC PL CK	Acer platanoides 'Crimson King'	1	so=18/20 3xvp mdrkl.	
AC RO	Acacia robinia	3	so=18/20 3xvp mdrkl.	
BE PE	Betula pendula	1	so=18/20 3xvp mdrkl.	
CA BI	Catalpa bignonioides	1	so=18/20 3xvp mdrkl.	
CO KO	Cornus kousa	1	so=18/20 3xvp mdrkl.	
FA SY	Fagus sylvatica	230	so=18/20 3xvp mdrkl.	
LA DE	Larix decidua	6	so=18/20 3xvp mdrkl.	
PA PE	Parrotia persica	2	so=18/20 3xvp mdrkl.	
QU CE	Quercus cerris	3	so=18/20 3xvp mdrkl.	
QU PE	Quercus petraea	3	so=18/20 3xvp mdrkl.	
QU RO	Quercus robur	7	so=18/20 3xvp mdrkl.	
SO AU	Sorbus aucuparia	3	so=18/20 3xvp mdrkl.	
TI EU E	Tilia x europaea 'Euchlora'	7	so=18/20 3xvp mdrkl.	
TI TO	Tilia tomentosa	1	so=18/20 3xvp mdrkl.	
<b>BOSPLANTSOEN</b>				
Ac ca	Acer campestre	79	h=80-100	
Am la -bos	Amelanchier lamarckii	171	h=80-100	
Be pe -bos	Betula pendula	117	h=80-100	
Co av	Corylus avellana	244	h=80-100	
Cr mo	Crataegus monogyna	114	h=80-100	
Il aq	Ilex aquifolium	1021	h=80-100	
Pi sy	Pinus sylvestris	155	h=80-100 mk	
Qu ro -bos	Quercus robur	168	h=80-100	
So au -bos	Sorbus aucuparia	203	h=80-100	
Ta ba	Taxus baccata	772	h=80-100 mk	
<b>HAAGPLANTSOEN</b>				
Ta ba blokhaag	Taxus baccata	240	h=50-60 mk	
Ta ba vorm	Taxus baccata	20	h=150 mk, breedte 0,80 m	conische punt
Fa sy	Fagus sylvatica	230	h=175-200	
<b>HEESTERS</b>				
Ab gr	Abelia grandiflora	156	h=40-50 C3	
Am la	Amelanchier lamarckii	87	h=125-150 mk	
Au ja R	Aucuba japonica 'Rozannie'	155	h=60-80 mk	
Ch pr	Chimonanthus praecox	12	h=125-150 mk	
Eu al C	Euonymus alatus 'Compactus'	0	h=60-80 mk	
Ha x in AP	Hamamelis x intermedia 'Arnold Promise'	7	h=125-150 mk	
He he A	Hedera helix 'Arborescens'	180	h=40-50 C3	
Ju me Pf	Juniperus media 'Pfitzeriana'	180	h=40-50 C3	
Ma aq A	Mahonia aquifolia 'Apollo'	180	h=40-50 C3	
Ma me W	Mahonia media 'Wintersun'	32	h=60-80 mk	
Pr la C	Prunus laurocerasus 'Caucasica'	224	h=60-80 mk	
Pr su A	Prunus subhirtella 'Autumnalis'	8	h=125-150 mk	
Rho ca b	Rhododendron catawbiense 'Boursault'	156	h=60-80 mk	
Rho ro e	Rhododendron 'Roseum Elegans'	140	h=60-80 mk	
Ta ba R	Taxus baccata 'Repandens'	73	h=40-50 C3	
Ta ba W	Taxus baccata 'Washingtonii'	305	h=60-80 mk	
Th oc	Thuja occidentalis	45	h=125-150 mk	
<b>KLIMPLANTEN</b>				
Hed he W	Hedera helix 'Woerner'	300	h=80-100 drietak C2	
<b>VASTE PLANTEN</b>				
achua	Acanthus hungaricus 'Alex'	257	p12	
arma	Arum maculatum	33	p12	
becoe	Bergenia cordifolia	157	p9	
brse	Brunnera 'Sea Heart'	157	p9	
epepf	Epimedium x perralchicum 'Frohneiten'	157	p9	

onderschrift

# PLANTLIJSTEN

## Recapitulatielijst

project Brakkenstein Nijmegen  
 projectnr.  
 versie 1  
 datum 26-4-2019

h=hoogte in cm  
 so=stamomtrek op 1 m hoogte in cm  
 mk=met kluit C=containermaat p= potmaat  
 3xvp= drie keer verplant  
 mdrkl=met draadkluit

code	plantnaam	aantal	kwiteit	opmerkingen
lamapp	Lamium maculatum 'Pink Pewter'	207	p9	
nefag	Nepeta x faassenii 'Grog'	172	p9	
seka	Sedum 'Karfunkestein'	172	p9	
<b>VARENS</b>				
drdi	Dryopteris dilatata	133	p9	
povu	Polypodium vulgare	166	p9	
<b>BOLLEN</b>				
an ne	Anemone nemorosa	1660	wortelstok 5cm+	
co au	Colchicum autumnale	804	13+	
co so	Corydalis solida	1140	4+	
cr gr	Crocus grootbloemige mix	2020	12+	
hy no s	Hyacinthoides non-scripta	1940	8+	
sc si a	Scilla sibirica 'Alba'	910	7/8	

project Brakkenstein Nijmegen  
 projectnr.  
 versie 1  
 datum 26-04-2019

vaknr	plantcode	plantnaam	Nederlandse naam	opmerkingen
<b>BOSVAK aanvullen</b>				
<b>Bosvak binnen 3-15m vanaf laanboom samen 100%</b>	Am la	Amelanchier lamarckii	Krentenboom	10%
	Co av	Corylus avellana	Hazelaar	10%
	Cr mo	Crataegus monogyna	Meidoorn	10%
	Il aq	Ilex aquifolium	Hulst	15%
	So au	Sorbus aucuparia	Lijsterbes	15%
	Ta ba	Taxus baccata	Venijnboom	15%
	Rh fr	Frangula alnus	Sporkehout	5%
	Il JvT	JC van Tol	Besdragende Hulst	10%
	Li vu	Ligustrum vulgare	wilde liguster	10%
<b>bosvak 15m uit laanboom samen 200%</b>	Am la	Amelanchier lamarckii	Krentenboom	10%
	Co av	Corylus avellana	Hazelaar	10%
	Cr mo	Crataegus monogyna	Meidoorn	10%
	Il aq	Ilex aquifolium	Hulst	15%
	So au	Sorbus aucuparia	Lijsterbes	15%
	Ta ba	Taxus baccata	Venijnboom	15%
	Rh fr	Frangula alnus	Sporkehout	5%
	Il JvT	JC van Tol	Besdragende Hulst	10%
	Li vu	Ligustrum vulgare	wilde liguster	10%
	Qu ro	Quercus robur	Zomereik	15%
	Be pe	Betula pendula	Ruwe berk	5%
	Ti co	Tilia cordata	Linde kleinblad	15%
	Ro ps	Robinia pseudoacacia	Acacia	10%
	Ca sa	Castanea sativa	Tamme Kastanje	10%
	La de	Larix decidua	Larix	10%
	Ul Le	Ulmus laevis	fladderiep	5%
	Ul NH	Ulmus 'New Horizon'	iep	5%
	Pi sy	Pinus sylvestris	Grove Den	4%
	Pi st	Pinus strobus	Weymouthden	2%
	Ta FR	Taxus baccata 'Fastigiata Robusta'	Zuil taxus (rand bos)	1%
	Ca be	Carpinus betulus	haagbeuk	5%
	Fa sy	Fagus sylvatica	beuk	3%
	Os ca	Ostrya carpinifolia	Hopbeuk	2%
	Ac ps	Acer pseudoacacia	veldesdoorn	5%
	Ae hi	Aesculus hippocastanum	paardenkastanje	3%



Herstel en Duurzame ontwikkeling Park Brakkenstein  
Gesprek Hortus Nijmegen, theetuin en botanische tuin

15-08-2017

Aanwezig:

Thijs Oude-Nijhuis	Beheer, Gemeente Nijmegen
Evelien De Mey	Landschapsarchitect, EDM tuin en landschap
Erik Mol	Manager Stichting Hortus Nijmegen

In de Theetuin vinden verschillende activiteiten plaats; workshop, op het gebied van kunst, cultuur en muziek. Ook ceremonies en uitvaarten vinden er plaats. Tijdens deze evenementen wordt geparkeerd bij de parkeerplaats ten zuid oosten van het park naast de voetbal. Indien deze vol is wordt er in de wijk geparkeerd.

In de Theetuin werken vele vrijwilligers deze komen veelal op de fiets maar ook soms met de auto, deze wordt wel eens voor de ingang geparkeerd. Er wordt geparkeerd door medewerkers en naasten van de betreffende ceremonie. Om te voorkomen dat ze aan de zijde van de botanische tuin parkeren zijn er met takken afrastering getimmerd.

De Theetuin is aan het zoeken of mogelijkheden zijn voor nieuwbouw. Deze zou op de locatie van de huidige bouw moeten komen staan of langs de laan voor de nieuwe ingang.

De botanische tuin kent verschillende entrees. Waarvan langs de westzijde een lang hek staat. Het hekwerk rond de botanische tuin houdt festivalgangers uit de tuin en op de paden. Ook fietsers/ mountainbikers willen ze met de smalle poortjes weren uit de tuinen. De wens is namelijk dat iedereen op het pad blijft binnen de tuin.

De botanische tuin is ingericht met 7 biotopen, deze zijn niet allen nog goed te herkennen. De vraag, hoe om te gaan in de toekomst met deze tuin is nog een vraag/ zoektocht voor de Hortus Nijmegen.

Wensen:

- Meer verbinding, meer natuurlijke overgang met park aan de botanische tuin zijde. (hier hoeft niet perse een hek te staan, mag ook iets anders zijn v.b. houtrillen)
- Duidelijke entrees richting de botanische tuin
- De grote poort aan de noordzijde van de laan mag weg, mogelijk vervangen door blokken of boomstam? Ter voorkoming van doorgaand verkeer.
- Is er een idee voor de punt van de botanische tuin ten noorden van het park dan staan ze open voor ideeën.

Herstel en Duurzame ontwikkeling Park Brakkenstein  
Gesprek Universiteit Nijmegen

21-08-2017

Aanwezig:

Thijs Oude-Nijhuis	Beheer, Gemeente Nijmegen
Evelien De Mey	Landschapsarchitect, EDM tuin en landschap
Ruud van Dijk	Beheer technicus, Radboud Universiteit Nijmegen

Gebruik van het park door Universiteit;

- Wandelen,
  - Sportcentrum
  - Introductieweek/ studentenvereniging
- Geen extra voorzieningen direct nodig.

Driehuizerweg: eigendom Gemeente.

Het huidige profiel is niet meer ideaal. Uitnodigend om hard te rijden en de topklaag is niet meer van goede kwaliteit. De bomen links en rechts zijn van de gemeente. Optie is visueel vertragen door de banden hoger aan te leggen. Over deze weg heeft vroeger een romeinse route gelopen.

Wensen:

- betere entrees te geven tot de Driehuizerweg. Aansluiting, zichtbaarheid, veiligheid.

De B faculteit (grenzend aan Noordzijde van park) wordt binnenkort heringericht om water beter op locatie te infiltreren. Het zou eenvoudig zijn het water naar het park te brengen indien wenselijk, aangezien dit lager ligt.

De grenzen van het park tot het omliggende terrein zijn niet overal even fraai. Op de noord oosthoek komen enkele lanen samen en wordt dit zelfs als een knelpunt gezien. Hier is de universiteit bereid mee te kijken naar een fraaiere inrichting van het park. Mogelijk mee werken met aanplant van groen.

Het depot en de proeftuin moeten wel goed afgeschermd blijven i.v.m. vandalisme. Op het depot is nu een zoektocht naar een juiste locatie voor een regenwater infiltratiebekken.

Parkeren onder de sportvelden van de universiteit is toegankelijk voor iedereen. Dit is betaald parkeren. Een idee voor het gratis parkeren in het park te ontlasten is hier een blauwe schijf te introduceren.

Mogelijk in de toekomst een nieuwe ontwikkeling op de kavel in de noordoosthoek langs het park. Nu stadsnomaden en leegstand.

*Wij zijn nog benieuwd wat de universiteit van de Theetuin en de Botanische tuin vind. Hier wordt contact gezocht met de heer Michel... voor een reactie.*



Herstel en Duurzame ontwikkeling Park Brakkenstein  
Gesprek Gemeente Nijmegen; Stedenbouw en Evenementen

22-08-2017

Aanwezig:

Thijs Oude-Nijhuis	Beheer, Gemeente Nijmegen
Evelien De Mey	Landschapsarchitect, EDM tuin en landschap
Mariska de Boer	Cultureel Erfgoed adviseur, groenerfgoed.nu
Stef van Roemburg	Stedenbouw, Gemeente Nijmegen
Keesjan Kuijk	Evenementen, Gemeente Nijmegen

Document *Locatie Gebonden Evenementen*, wordt aangeleverd door Evenementen.

Wens van evenementen;

- behoud van open ruimten, ruimte voor tenten
- toegang noordzijde breed genoeg voor vrachtwagens
- demontabele banken en prullenbakken

Momenteel heeft evenementen nog een poort en enkele banken van het park op depot liggen.

Hekken in park staan er niet door evenementen, reden is onbekend. Wanneer er evenementen zijn worden er bouwhekken geplaatst in gewenste vorm met zeil. Hekken mogen verwijderd worden zowel bij de Driehuizerweg als bij de botanische tuinen.

Evenementen heeft inmiddels infiltratie put geplaatst een nieuwe travo en 2 satelliet kasten.

Brakkenstein ligt in een waterbeschermingsgebied. Hier moeten alle pp een verharde ondergrond hebben met waterafvoer (dit geldt mogelijk ook voor de nieuwe inrichting van de pp bij de villa)

Stedenbouw:

- Fraai meubilair voor het park, banken, prullenbakken, lantaarns, poorten enz. Er is geen standaard voor zover bekend, er is wel een variatie die graag wordt teruggebracht naar een kleiner scala aan meubels. Er wordt opgezocht welk meubilair *Park Kronenburg* nu heeft.
- Heldere structuur
- Neem randen van het park mee, maak totaal beeld  
Zorg dat er geen zaken met een compromis worden opgelost, wanneer het om de relatie met omliggende partijen gaat, leg ze voor, kijk of er een gezamenlijke oplossing is.
- Parkeren in het park clusteren bij de Villa (niet bij de Stoeterij)
- Let op dat dit plan mogelijk langs de *Commissie Beeldkwaliteit* moet.  
Handig om eerst intern overleg met monumenten en archeologie te hebben

Herstel en Duurzame ontwikkeling Park Brakkenstein  
Gesprek Restaurant BEAU

14-11-2018

Aanwezig:

Thijs Oude-Nijhuis	Beheer, Gemeente Nijmegen
Evelien De Mey	Landschapsarchitect, EDM tuin en landschap
Kees Aalbers	Exploitant BEAU, Stoeterij

Restaurant BEAU is al lange tijd in familie bezit. De laatste ontwikkeling is dat de Villa en de Stoeterij een nieuwe exploitant heeft gekregen. Hierdoor zijn de ambities weer opnieuw aangescherpt en een frisse kijk op het gebruik van de gebouwen en buitenruimte. De exploitanten willen meer insteken op dagbesteding en een jonger publiek aantrekken. Toegankelijkheid vergroten, laagdrempeliger maken.

Algemene indruk zowel uitstraling omgeving Villa:

- Schraal, in materialen, beplanting, gebruik op sommige vlakken (routing)
- Groene oase moet zo blijven

Wensen

- Fietsenstalling
- Meer gebruik maken van park door gasten van het park (meer reuring)
- parkeren dicht bij de villa, gebruik van de oprit als parkeermogelijkheid prima
- Aankomst via oprijlaan naar villa. Wouw moment.
- Aantal parkeerplaats vrijhouden
- Transport tussen villa en de stoeterij minimaliseren. Zo wordt de keuken in de stoeterij geoptimaliseerd. Overig transport zal over de laan aan de Zuid zijde van het park worden geleid.
- Veel auto inbraken. mogelijke ideeën zijn camera's en schriklampen plaatsen. Parkeerplaatsen buiten het park plaatsen zal dit probleem niet oplossen/verminderen.
- De uitbouw is gekoppeld aan het aantal parkeerplaatsen
- Onderhoud van beplanting dringend meer aandacht voor.
- De beplanting die er nu staat is ruig/wild en het onderhoudsniveau is standaard. Dit zou kunnen worden verbeterd.
- De verlichting in laan ziet er vreemd uit, voor wie is dit onderhoud?

Kansen:

- Enkele parkeerplaatsen bij de villa behouden. Gasten rijden via villa aan en zodra er geen plek is kan men via het lindenlaantje (uitrit bij huidige parkeerplaatsen poort) naar de Driehuizerweg een parkeerplaats zoeken.
- Buiten het park is wel de mogelijkheid voor veel verlichting.

Uitzoeken:

- Uitgezocht wordt tot waar de eigendomsgrens van de Villa loopt. i.v.m. aanpassing verhardingen.



Herstel park Brakkenstein  
*Gemeente Nijmegen*

